DALEPH

AMB Àrea Metropolitana de Barcelona

# Càlcul del Salari de Referència de l´Àrea Metropolitana de Barcelona

## Informe final

www.daleph.com

# ÍNDEX


**1 INTRODUCCIÓ ..... 3**

**2 METODOLOGIA I DEFINICIONS ..... 11**

2.1 METODOLOGIA DEL CÀLCUL DE LES NECESSITATS VITALS BÀSIQUES: INTRODUCCIÓ ..... 11
2.2 DEFINICIÓ DE LES TIPOLOGIES DE LLAR I DE MUNICIPI ..... 14
2.2.1 Tipologia de llars ..... 14
2.2.2 Tipologia de municipis ..... 14
2.3 SELECCIÓ DE LA MOSTRA DE L'EPF ..... 16
2.4 DEFINICIÓ DE LA CISTELLA DE BÉNS I SERVEIS NECESSÀRIA ..... 20
2.5 SELECCIÓ DELS BÉNS I SERVEIS DE LA CISTELLA BÀSICA I CÀLCUL DE LES QUANTITATS, PREUS I DESPESA MITJANA MENSUAL PER FAMÍLIA ..... 20
2.5.1 Aliments i begudes ..... 23
2.5.2 Neteja i higiene personal ..... 25
2.5.3 Cost de l'habitatge ..... 26
2.5.4 Despeses corrents de l'habitatge ..... 29
2.5.5 Transport ..... 30
2.5.6 Despeses personals i oci ..... 32
2.5.7 Roba i complements ..... 34
2.5.8 Educació ..... 35
2.5.9 Despeses extraordinàries ..... 39

**3 RESULTATS ..... 41**

3.1 EL PRESSUPOST DE NECESSITATS BÀSIQUES I EL SALARI DE REFERÈNCIA ..... 41
3.2 EL SALARI DE REFERÈNCIA, ELS INGRESSOS MITJANS I EL SALARI MÍNIM ..... 45
3.2.1 Càlcul dels ingressos mitjans per llar i treballador amb l'EPF ..... 45
3.2.2 Comparativa dels ingressos mitjans, el salari mínim i el salari de referencia ..... 46

**4 CONCLUSIONS ..... 52**

**5 BIBLIOGRAFIA ..... 53**

**6 ANNEX ..... 55**


© Equip tècnic de Daleph.

# 1 INTRODUCCIÓ

Al maig de 2015, l'Institut Nacional d'Estadística publicava que un 14,2% de les persones ocupades es troben en risc de pobresa (INE 2015). La caiguda dels ingressos familiars desencadenada pels alts nivells de desocupació i la baixada dels salaris ha suposat que al voltant d'un quart de la població espanyola visqui per sota del llindar de la pobresa, situant-nos al capdavant d'Europa en índexs de desigualtat, exclusió social i nombre de treballadors pobres (EAPN-Espanya 2015; Fundación 1° de Mayo 2014). Tot i que el salari mitjà a Espanya ha augmentat lleugerament entre 2008 i 2014, s'estima que els guanys de les persones que menys cobren han disminuït en un 11%, eixamplant així enormement la diferència entre les retribucions més altes i les més baixes (EADA & Grup ICSA 2015). A més, les dades publicades per l'Agència Tributària indiquen que el 2013, més del 34% de les persones ocupades van cobrar una quantitat menor al salari mínim interprofessional, una proporció més de 7 punts per sobre de la de 2007 (Garcia-Echegaray 2015). Aquesta devaluació salarial corrobora l'afirmació de l'informe Foessa en quant que actualment, estar ocupat no garanteix la inclusió social, ja que la temporalitat i la precarietat aguditzen l'exclusió (Fundació FOESSA 2014). Tal com adverteix aquest document, la situació actual de desigualtat i pobresa al país està prop de convertir-se en crònica si no s'impulsen les polítiques econòmiques i socials necessàries per atallar aquests problemes.

El present informe tracta de ple aquesta problemàtica en presentar un indicador inèdit a Espanya molt rellevant per a aquest debat: el salari de referència. **El salari de referència** o "salari de vida" és aquell que té per objectiu principal establir una **remuneració que sigui suficient perquè un treballador i la seva família puguin viure dignament.** Es tracta d'una mesura àmpliament difosa al món anglosaxó que sorgeix precisament com a resposta a aquestes persones que, tenint feina, no guanyen prou per mantenir a la seva família. Es tractaria dels comunament anomenats "treballadors pobres". La idea del *living wage* (salari de vida) apareix per primera vegada fa ja més d'un segle com a resposta als alts nivells de desigualtat i pobresa presents en les grans ciutats nord-americanes (Ryan 1906). És en la dècada de 1990 quan aquesta idea comença a cobrar força i, gràcies a la pressió donada per la societat civil, aconsegueix calar en les administracions locals d'algunes ciutats del país. El 1994 s'estableix un precedent mundial quan l'ajuntament de Baltimore aprova la "living wage law", que dicta que

tots els treballadors el sou dels quals sigui finançat amb fons públics, cobrin un salari per sobre del llindar de la pobresa. Aquest salari es fixa en 6,10 dòlars l'hora i el 1997 s'augmenta fins a 6,60, essent el salari mínim de l'estat de Maryland de 4,25 dòlars aleshores (Niedt *et al.* 1999). Actualment, **més d'un centenar de municipis nord-americans han adoptat salaris de referència** locals que superen el salari mínim que marca la legislació estatal, arribant fins i tot a doblar-lo en alguns casos (Figart 2004).

El cas més important d'Europa d'aplicació d'un salari de referència és el de **la ciutat de Londres** que, després de molts anys de demanda ciutadana, **ha aconseguit fixar un salari de vida** de 9,4 lliures per hora, quan el salari mínim del Regne Unit és de tan sols 6,95 lliures. En aquest cas, l'ajuntament no només obliga des de 2012 a què les entitats que reben fons públics contractin als seus empleats sota el marc del salari de referència, sinó que a més promou l'adopció d'aquest salari per la resta d'empreses de la ciutat (Greater London Authority 2015). Així, podem observar aquí el paper crucial que tenen els ajuntaments en la promoció i l'impuls dels salaris de referència. Encara que aquests organismes no tenen la capacitat jurídica de fixar els salaris de les empreses que operen al seu territori, sí que poden influir en l'activitat econòmica d'aquestes empreses tal com s'ha esmentat. D'una banda poden establir el salari de referència com a **condició per rebre fons públics**, i d'una altra poden tractar de fomentar que la resta de les economies s'uneixin a la mesura negociant amb la patronal i els sindicats.

És important ressaltar la diferència entre el salari de referència i el salari mínim interprofessional (SMI). Com a **límit legal** que tot treballador ha de rebre, el salari mínim s'estableix com un "llindar mínim salarial" pel treball no organitzat (Figart 2004). Per contra, el salari de referència té com a objectiu establir la **remuneració necessària per garantir la vida** digna d'un treballador o treballadora i la de la seva família (Ryan, 1906). És per això que el salari de referència és el més proper que hi ha a un salari que compleixi amb l'article 23 de la Declaració Universal dels Drets Humans, que estableix que *"Tota persona que treballa té dret a una remuneració equitativa i satisfactòria, que li asseguri, així com a la seva família, una existència conforme a la dignitat humana".* Cal assenyalar aquí dues qüestions. D'una banda, els salaris de referència estan estretament lligats a la idea d'una vida digna, per la qual cosa no estan exempts de polèmica. Un salari que permeti portar una existència digna i que afavoreixi el desenvolupament de les persones no només ha de cobrir amb les necessitats bàsiques d'alimentació o habitatge, sinó que també ha de tenir en compte dimensions com el dret a l'oci o

a sentir-se segur. Les necessitats bàsiques que ha de cobrir el salari de referència no estan exemptes de controvèrsia, ja que cal justificar adequadament quins tipus de despeses han de considerar-se com a necessaris i quins no. Aquest tema és especialment espinós en la societat actual en la qual molts béns que es consideraven de luxe en uns altres temps avui dia s'han tornat pràcticament indispensables per poder viure en societat; parlem dels ordinadors, els *smartphones*, la televisió, etc. És per això que la delimitació de les despeses que han de ser incloses en el còmput del salari de referència pot ser controvertida.

La segona qüestió rellevant és que aquests salaris estan molt vinculats a un espai físic en concret. El salari de referència sempre ha de delimitar-se al lloc al qual pertanyen les famílies que componen la mostra. El càlcul del salari de referència de l'Àrea Metropolitana de Barcelona no podrà ser aplicable a altres àrees, ja que les famílies de l'Àrea Metropolitana de Barcelona poden tenir diferents hàbits de consum i els preus dels productes també poden ser diferents. No és casualitat que la majoria de les iniciatives del salari de referència s'hagin donat en els **grans nuclis urbans**, que solen tenir uns **costos de vida molt més elevats** que les ciutats mitjanes i els pobles. Espanya no s'escapa d'aquesta regla, i de fet compta amb moltes diferències en desocupació i nivells de vida entre regions. Es calcula que el cost de la vida és un 43% més alt a Madrid que a Extremadura, encara que les diferències de salaris de les comunitats aconsegueixen esmorteir les diferències en els preus (Costa *et al.* 2015). S'ha estimat que, amb la crisi, les comunitats que han perdut més poder adquisitiu han estat Castella i Lleó, Catalunya i Astúries, en les quals els salaris reals han baixat més d'un 9% (Adecco 2015).

Considerant el cas de Barcelona, en tractar-se de la segona ciutat més poblada i econòmicament activa del l'Estat, és de suposar que el salari de referència sigui més elevat que SMI. El cost de vida a la ciutat de Barcelona és un 26% més alt que la mitjana de les capitals d'Espanya, només superada per Sant Sebastià i Madrid (Iserte 2014). D'altra banda, els salaris catalans també es troben per sobre de la mitjana del país, així com el PIB per càpita de la comunitat autònoma, que és la quarta d'Espanya (EADA & Grup ICSA 2015). Respecte al salari de referència, és de destacar que en aquesta ciutat ja s'han fet algunes aproximacions a la idea de crear un salari mínim de ciutat superior al SMI. A l'abril de 2015, el llavors el llavors equip de govern va proposar a sindicats i patronal la implantació d'un salari mínim de ciutat, "*una iniciativa nascuda per garantir que els treballadors de la capital catalana rebessin una remuneració adequada a les especificitats d'una gran capital com és Barcelona*" (Ajuntament de

Barcelona 2015). Aquesta iniciativa va ser rebuda molt positivament per part de les parts negociadores, encara que no sembla que es concretés una xifra en concret ni conforme a quins criteris s'establiria aquest salari. També és rellevant que l'actual equip que govern a l'ajuntament amb Ada Colau al capdavant va guanyar les eleccions municipals amb un programa d'un fort contingut social i de lluita contra la pobresa (Barcelona en Comú 2015). Aquest programa esmentava explícitament que les empreses contractades per l'ajuntament se sotmetrien a criteris de justícia social i ambiental.

Tenint en compte l'èxit que han experimentat les iniciatives del *living wage* al món anglosaxó a l'hora d'impulsar polítiques locals que fomentin la igualtat social i el benestar de la població, el càlcul del salari de referència de l'Àrea Metropolitana de Barcelona és un pas molt important per poder abordar adequadament els problemes de pobresa i desigualtat que actualment sofreix la ciutat. Ja que sembla que estem davant un moment políticament molt propici per donar-li impuls a aquesta iniciativa, esperem aquest estudi contribueixi positivament a consolidar el salari de referència a la capital de Catalunya i la seva àrea d'influència.

### Estat de la qüestió: salari de referència i cost de la vida a Espanya

Com s'esmentava anteriorment, aquest és el primer estudi que es fa a Espanya en el qual es calcula el salari de referència tal com es planteja als EUA i al Regne Unit. Per tant, aquest informe no només és nou en el context espanyol, sinó que és a més molt rellevant en vista de la presència que té avui dia el debat sobre els salaris mínims entre tot tipus de grups polítics i moviments socials. Aquesta secció descriu breument les diferents aproximacions que s'han fet a aquest tema a Espanya i com contribueix aquest informe a l'estat de l'art. De les múltiples recerques que s'han fet en relació a salaris i nivells de vida, la branca que més s'apropa a la idea del salari de referència és la dedicada a l'estudi dels salaris reals. Aquesta consisteix a generar indicadors del cost de la vida o del nivell dels preus. Aquests indicadors s'expressen en termes relatius (a diferència del salari de referència que s'expressa en termes absoluts), és a dir, serveixen com a marcs comparatius. Però abans d'endinsar-nos en aquesta discussió, és important esmentar l'únic indicador conegut que s'assembla a una estimació absoluta d'ingressos mínims. Es tracta de l'Indicador Públic de Rendes d'Efectes Múltiples (IPREM).

L'IPREM és un índex emprat com a referència en la concessió de beques, ajudes a l'habitatge i diversos tipus de subvencions. Actualment se situa en els 532,51€ i s'utilitza per, entre altres coses, fixar les prestacions per desocupació[1]. Aquest indicador que existeix des de l'any 2004 substitueix al SMI com a referència en l'adjudicació d'aquestes subvencions per poder així restringir les ajudes i que les rebin només les famílies més desfavorides. L'IPREM es crea com un intent d'impulsar la pujada del salari mínim interprofessional en deslligar a aquest últim de la concessió d'ajudes, pretenent que així no es vegi restringit en el seu creixement. Com es pot suposar, l'IPREM dista molt de semblar-se al salari de referència, ja que no es basa en observacions del cost de la vida o dels nivells de pobresa; es tracta simplement d'una barrera jurídica, igual que el SMI, per establir paràmetres institucionals.

Tornant per tant als indicadors relatius esmentats, és necessari detenir-se a analitzar els diferents estudis fets sobre el cost de la vida. Aquests es poden trobar principalment, com dèiem abans, en la literatura relativa als salaris reals. El salari real fa referència al poder adquisitiu que té la persona que rep aquest salari en una geografia determinada en un període del temps en concret. Es calcula, per tant, dividint el salari nominal (si pot ser després d'impostos) per algun tipus d'índex de preus que doni informació sobre el cost de la vida. Els índexs més coneguts i utilitzats són l'Índex de Preus de Consum (IPC), que a Espanya el calcula l'Institut Nacional d'Estadística; i la Paritat de Poder Adquisitiu (PPA), essent Eurostat una referència en l'estimació de PPAs dels països de la Unió Europea.

L'IPC captura les pujades i baixades dels preus d'una sèrie de béns i serveis que són accessibles a la majoria de la població. La PPA indica quantes unitats d'una moneda són necessàries en un país per adquirir un conjunt de béns i serveis en comparació a un altre. Així, la PPA no només ens permet fer comparacions entre països que utilitzen monedes diferents, sinó que també mostra quants euros més s'han de gastar a Alemanya per comprar una hamburguesa en relació a Espanya[2]. Tots dos indicadors reflecteixen la variació respecte a un moment en el temps o un lloc de referència, i així els salaris deflactats per aquests indicadors permeten que ens fem una idea de com varien els sous en relació al temps i a l'espai.

[1] El mínim de subsidi que reben les persones sense nens es fixa en el 80% de l'IPREM: els famosos 426€ que reben els aturats sense dret a prestació.
[2] L'índex Big Mac (el qual fa referència a una hamburguesa de la coneguda cadena McDonald's) és el més estès a causa de la poca variació que té aquesta hamburguesa entre països.

És important esmentar que l'IPC ha estat objecte de fortes crítiques en considerar-se que és un indicador suposadament esbiaixat i que no dóna informació sobre el cost de la vida, havent reconegut el mateix INE aquesta última afirmació (Ángel de Castro i González Veiga 2000). Això es deu al fet que l'IPC no estudia quins són els béns als quals es dedica un major percentatge de la despesa de les famílies ni com afecten les pujades de preus d'aquests productes a la composició de la despesa familiar. És per això que sorgeixen indicadors com la PPA o l'índex del cost de la vida (iCV), que neix qüestionant l'IPC com a indicador de preus i intentant superar al mateix (Ibid). L'iCV s'estableix el 1980 amb l'estudi de Deaton i Muellbauer (1980), el qual formula un model de demanda recolzat en dades de la despesa familiar que permet fer comparacions espacials dels costos de la vida. A Espanya s'ha aplicat aquest índex en estudis com Pérez-Domínguez i Carrascal-Arranz (1998), Ballesteros-Doncel (1997) i Rubiera-Morollón *et al.* (2013).

Considerant les estimacions de paritat de poder adquisitiu, cal destacar el recent estudi dirigit per Jaume García i impulsat per la Generalitat de Catalunya, en el qual es fan importants avanços metodològics i es calcula la PPA de les diferents comunitats autònomes (Costa et al. 2015). En aquest informe, la PPA es computa de tres maneres, una de les quals consisteix en ajustar la PPA a través d'una equació de la despesa de les llars (Ibid, p.24). Per al nostre estudi, és d'especial interès aquesta forma d'estimar la PPA, ja és molt propera a l'iCV i, per tant, té certs paral·lelismes amb el càlcul del salari de referència. Tots dos models es basen en una estimació de la despesa mitjana familiar a través de l'estudi de l'enquesta de pressupostos familiars, que és la que també s'utilitza en el nostre informe per estimar el salari de referència de Barcelona. Per calcular l'iCV i la PPA per comunitats (prenguem el cas de Rubiera-Morollón *et al.* 2013 per l'iCV), es crea un model que estima la despesa mitjana de les llars i, tenint en compte el preu dels productes adquirits, estableix quin és el nivell de despesa d'una regió respecte a una altra. La diferència d'aquests indicadors amb el salari de referència radica que aquests índexs no pretenen establir quin és l'ingrés necessari per garantir la vida digna dels diferents tipus de famílies, que és el que mostra aquest estudi.

Així doncs, queda clar que les principals recerques que han tingut lloc en aquest país en relació al cost de la vida són índexs que calculen els preus, el poder de compra i el cost de la vida al llarg del temps i de l'espai. No es tracta d'estudis que pretenguin fer una estimació d'un valor absolut que mostri el cost mitjà de la vida, sinó que es tracta d'indicadors relatius.

Curiosament, les úniques aproximacions que es poden trobar amb facilitat en relació al cost de la vida en una ciutat determinada, són les que donen les universitats als seus futurs estudiants, les guies turístiques i la informació per a persones immigrants.

Per tal d'estimar adequadament els costos de vida en una ciutat o àrea determinada, cal fer una valoració general dels preus mitjans del cost de l'habitatge i les despeses de subministraments, els productes d'alimentació i de transport i afegir un pressupost per a les activitats d'oci i altres possibles despeses bàsiques. Cal remarcar que no ha estat possible trobar un estudi que realitzi aquest exercici d'una manera rigorosa, tenint en compte els diferents tipus de llars i els seus diferents hàbits de consum. A més, ens topem de nou amb el punt més delicat que té el càlcul del salari de referència, que és la determinació de quins són els béns i serveis que han de ser inclosos per estimar les despeses que requereix tenir una vida digna en una societat en concret. S'entra aquí en el tema més espinós de definir un pressupost que no contingui despesa en objectes "superflus" o no estrictament necessaris per cobrir les necessitats bàsiques. Aquesta discussió es desenvolupa adequadament en la propera secció. Per tant, veiem que aquest estudi omple un buit existent en la literatura espanyola en establir el cost de la vida a l'Àrea Metropolitana de Barcelona i relacionar-lo amb els salaris que haurien de percebre les famílies per poder assegurar aquest cost.

Un últim aspecte al qual aquesta recerca pot contribuir substancialment és el relatiu als estudis de pobresa. Com és ben sabut, la pobresa en països desenvolupats sempre es mesura en termes relatius: el llindar sota el qual una persona es considera pobra es fixa en el 60% de la mitjana d'ingressos de les persones d'un país. És per això que el percentatge de població definida com a pobra pot variar molt depenent dels nivells d'ingressos de la resta de la població. Un exemple molt il·lustratiu de les limitacions d'aquest indicador és la incidència de la pobresa a Espanya en la població de més de 65 anys durant la crisi. Mentre que en 2005 i 2006 les persones majors sofrien una taxa de pobresa entorn del 29%, durant la crisi aquesta xifra cau en picat fins al 12% al 2013 (INE 2013). Ja que les pensions no han estat reduïdes durant aquests anys, la disminució del nombre d'ancians majors es deu exclusivament a la baixada d'ingressos que ha experimentat la població espanyola en el seu conjunt.

Des d'aquest punt de vista, **la fixació d'un salari de referència permetria redefinir la pobresa entorn d'aquest indicador**, considerant en risc de pobresa a aquelles persones que no aconseguissin ingressar mensualment el salari de referència. Es podria arribar a entendre el salari

de referència com una nova línia de la pobresa absoluta, de manera similar a la línia de Rowntree que consisteix en definir la pobresa basant-se en una despesa bàsica en alimentació però amb una major cobertura de despeses no alimentàries (INE 2004).

Una altra crítica comuna a aquesta estimació de la pobresa és que les persones tendeixen a estar poc inclinades a declarar tot el que ingressen, per la qual cosa és més adequat estimar el nivell de vida d'una família considerant les despeses en lloc dels ingressos (Herrero *et al.* 2013). L'article de Rubiera-Morollón *et al.* (2013) és especialment nou en aquest sentit: se serveix de les despeses familiars per estimar la incidència de la pobresa i a més deflacta les despeses per l'índex del cost de la vida per mostrar les diferències temporals i per comunitats autònomes. El resultat que obté fa notar la pujada enorme del percentatge de persones pobres en tot el país. Aquest estudi, malgrat la desoladora imatge que dóna sobre la pobresa a Espanya, és lloable des del punt de vista metodològic. Combina amb molt encert tant l'ús de la despesa, com les especificitats regionals i temporals dels preus dels béns de consum. A més, en definir el llindar de la pobresa en referència a la despesa i a l'iCV, ens proporciona un marc amb el qual comparar els resultats del nostre salari de referència. Per tant, com a conclusió d'aquesta introducció, podem dir que el salari de referència pot resultar molt útil a l'hora de fer estudis sobre la pobresa, ja que d'una banda parteix de la perspectiva de la despesa de les llars, i per un altre podria entendre's com un indicador de pobresa absoluta i no relativa.

# 2 METODOLOGIA I DEFINICIONS

## 2.1 Metodologia del Càlcul de les Necessitats Vitals Bàsiques: Introducció

La metodologia de càlcul utilitzada en aquest projecte s'anomena Càlcul de les Necessitats Vitals Bàsiques (*Basic Living Costs Approach*). Es basa en l'adaptació de la metodologia emprada per l'Àrea Metropolitana de Londres (Greater London[3]) i la desenvolupada per investigadors del Massachussetts Institute of Technology (MIT[4]). La mateixa metodologia també ha estat aplicada a la Gran Bretanya[5].

Aquest càlcul consisteix en **elaborar un pressupost de necessitats bàsiques** per a diferents tipus de famílies que els permeti tenir una vida digna i quantificar-lo monetàriament. Cal, per tant, definir unes cistelles de béns i serveis bàsics així com unes quantitats mínimes de consum que permetin cobrir les necessitats bàsiques de diferents tipus de famílies. Un cop definides les quantitats, amb l'objectiu de quantificar aquests costos, es multiplica les quantitats bàsiques de cada bé (o servei) pel seu preu. Depenent del nombre de persones actives a la família, aquest pressupost es converteix en un salari per persona anomenat salari de referència (SDR).

Així doncs, el pressupost de necessitats bàsiques depèn de les quantitats de béns i serveis necessaris (consumits localment) per cada tipus de família i dels seus preus (que poden variar localment). Això fa que, si bé en aquest projecte s'han utilitzat metodologies de referència com les esmentades anteriorment, la definició de la cistella, les dades emprades i, en general, els detalls metodològics, hagin hagut d'estar definits específicament pel cas d'estudi: l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). La font de dades principal per a aquest estudi és la ***Encuesta de Presupuestos Familiares*** **(EPF)** elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística, **que es complementa amb altres fonts de dades** per al càlcul de preus i quantitas dels béns i serveis

[3] *A Fairer London: Living Wage in London*. El primer informe va ser elaborat al març de 2005. Cada any, el salari de referència es torna a calcular tenint en compte la inflació. Més informació així com l'últim informe es troben disponibles en el següent enllaç: https://www.london.gov.uk/what-we-do/business-and-economy/business-and-economy-publications/fairer-london-2015-living-wage

[4] http://livingwage.mit.edu/

[5] *A Minimum Income Standard for Britain*: http://www.lboro.ac.uk/research/crsp/mis/ . Més informació disponible en l'enllaç següent: http://www.livingwage.org.uk/

consumits. L'EPF– base 2006, és representativa a nivell estatal i autonòmic i proporciona informació detallada de les despeses familiars per a una diversitat de béns i serveis i tipologies familiars[6]. L'EPF és una estadística per mostreig a les llars que realitza l'INE amb periodicitat anual. El seu principal objectiu és produir informació estadística sobre la magnitud, l'estructura i la distribució de les despeses en consum que realitzen les llars classificades segons la classificació internacional del béns i serveis COICOP (*Classification of Individual Consumption According to Purpose*[7]). Les despeses de consum registrades en l'EPF es refereixen al flux monetari que les economies de la llar destinen a l'adquisició d'articles de consum, a més de tota la despesa no monetària que es genera a partir dels béns de subministrament, autoconsum, qualsevol salari en espècie i el lloguer imputat a l'habitatge (quan el règim de tinència és de propietat o cessió). L'EPF proporciona informació a tres nivells: llar, membre i despesa.

El següent quadre resumeix tota l'estratègia seguida en la present metodologia pas per pas. En els següents apartats s'explicarà amb detall cada un d'aquests passos.

**Taula 1. Descripció de la metodologia**

| Metodologia per passos | Descripció |
|---|---|
| **1. Definició dels tipus de llar** | Definició de 5 grans grups de tipus de llar per a calcular el SDR per a cada un d'ells: persona sola, persona sola amb nens dependents, parella sense nens, parella amb nens dependents i famílies de tres adults |
| **2. Definició dels tipus de municipis** | Definició de 6 tipologies de municipis dins de l'AMB: capital de província, de més de 100.000 habitants, de 50.000 a 100.000 habitants, de 20.000 a 50.000 habitants, de 10.000 a 20.000 habitants i de menys de 10.000 habitants |
| **3. Selecció de la mostra rellevant** | Restricció de l'EPF a les dades catalanes i creació d'una mostra inicial de llars que es consideren informatives sobre els patrons de consum de les famílies catalanes (per a alguns béns com habitatge o educació encara es restringeix més) |
| **4. Homogeneïtzació de la mostra** | Eliminació de llars amb característiques especifiques basades en l'activitat del sustentador principal de la llar i la font d'ingressos principals de la llar |

[6] Més informació en els següents enllaços: http://www.idescat.cat/pub/?id=edcl&n=2334&m=m i aquí: http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176806&menu=metodologia&idp=1254735976608

[7] http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=5

| | |
|---|---|
| **5. Definició de les cistelles de consum bàsiques** | Definició de les cistelles bàsiques de consum per les quals es calcularà el cost. Aquestes són: Aliments i begudes, neteja i higiene personal, cost de l'habitatge, despeses corrents de l'habitatge, transport, despeses personals i oci, roba i complements, educació i despeses extraordinàries |
| **6. Selecció dels béns i serveis de la cistella bàsica** | Selecció dels preus i quantitats que seran diferents per a cada cistella. Els preus i quantitats escollides com a bàsiques de cada bé s'obtenen de diverses fonts objectives i externes (no de l'EPF). Cal remarcar, però, que l'EPF serveix com a comparativa entre els preus i les quantitats escollides i les despeses reals |
| **7. Càlcul del pressupost de necessitats bàsiques** | Per a cada tipus de llar, càlcul de la suma ponderada de les despeses de la cistella bàsica per tipus de municipi i tipus de llar depenent del la mida dels mateixos en la distribució de l'AMB |
| **8. Càlcul del salari de referència** | Per cada tipus de llar, es divideix el pressupost de necessitats bàsiques pel nombre d'adults d'una llar. |

Per tant, el procés que segueix la metodologia del present informe podria representar-se de la següent manera:

## 2.2 Definició de les tipologies de llar i de municipi

### 2.2.1 Tipologia de llars

Tal com s'ha esmentat anteriorment, el pressupost de **necessitats bàsiques** (i per tant el SDR) **varia** en funció de la **composició familiar de cada llar.** Això és així donat que les necessitats, per exemple, de famílies amb nens són diferents a les de les famílies sense nens. Per això, abans de calcular el pressupost de necessitats bàsiques, cal definir les tipologies familiars rellevants per l'estudi. En el present informe, s'han definit deu tipologies diferents que, per raons de simplicitat, s'han agrupat en sis grans grups representatius de les famílies de l'AMB. En aquest sentit, a l'hora de definir la mostra representativa, s'han exclòs de la mateixa les tipologies de famílies on no hi ha un nombre exacte de membres (altres llars) ja que no és possible definir amb precisió les necessitats d'aquestes llars (tipus 6 a la classificació reduïda i tipus 10 a la classificació completa). Els nens dependents han estat definits com a aquells membres de la llar entre 0 i 25 anys que són econòmicament dependents.

**Taula 2. Tipologia de les llars segons la seva composició familiar**

| Classificació reduïda | Classificació completa | Adults | Nens | Total |
|---|---|---|---|---|
| 1. Persona sola | 1. Persona sola | 1 | 0 | 1 |
| 2. Persona sola amb nens dependents | 2. Persona sola amb un nen dependent | 1 | 1 | 2 |
| | 3. Persona sola amb dos nens dependents | 1 | 2 | 3 |
| 3. Parella sense nens | 4. Parella sense nens | 2 | 0 | 2 |
| 4. Parella amb nens dependents | 5. Parella amb un nen dependent | 2 | 1 | 3 |
| | 6. Parella amb dos nens dependents | 2 | 2 | 4 |
| | 7. Parella amb tres nens dependents | 2 | 3 | 5 |
| 5. Llars de tres adults | 8. Tres adults sense nens | 3 | 0 | 3 |
| | 9. Tres adults amb un nen dependent | 3 | 1 | 4 |
| 6. Altres llars | 10. Altres llars | Variable | | |

### 2.2.2 Tipologia de municipis

Donat que **els preus** i els tipus de béns i serveis consumits **poden variar localment** (per exemple els lloguers o l'abonament de transport públic), s'ha calculat el pressupost de necessitats bàsiques per famílies que viuen en els diferents tipus de municipis de l'AMB[8]. A la taula 3, podem

[8] Aquestes tipologies constitueixen la desagregació màxima que permet l'ús de la EPF

observar la tipologia de municipis segons la seva mida i la distribució dels municipis de l'AMB dins de cada categoria:

**Taula 3. Tipologia de municipis segons la seva mida**

| Classificació | Municipis de l'AMB, ordenats de forma decreixent per població |
|---|---|
| **1. Capital de província** | Barcelona |
| **2. Municipi no capital de 100.000 habitants o més** | L'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Santa Coloma de Gramenet |
| **3. Municipi no capital amb 50.000 o més i menys 100.000 habitants** | Cornellà de Llobregat, Sant Cugat del Vallès, Sant Boi de Llobregat, Viladecans, El Prat de Llobregat, Castelldefels, Cerdanyola del Vallès |
| **4. Municipi no capital amb 20.000 o més i menys de 50.000 habitants** | Esplugues de Llobregat, Gavà, Sant Feliu de Llobregat, Ripollet, Montcada i Reixac, Sant Adrià de Besòs, Sant Joan Despí, Barberà del Vallès, Sant Vicenç dels Horts, Sant Andreu de la Barca, Molins de Rei |
| **5. Municipi no capital amb 10.000 o més i menys de 20.000 habitants** | Sant Just Desvern, Corbera de Llobregat, Badia del Vallès, Castellbisbal, Pallejà, Montgat |
| **6. Municipi no capital amb menys de 10.000 habitants** | Cervelló, Tiana, Santa Coloma de Cervelló, Begues, Torrelles de Llobregat, El Papiol, Sant Climent de Llobregat, La Palma de Cervelló |

La Figura 1 mostra en un mapa la distribució per tipus de municipi de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

**Figura 1. Mapa dels municipis de l'AMB segons la seva mida**

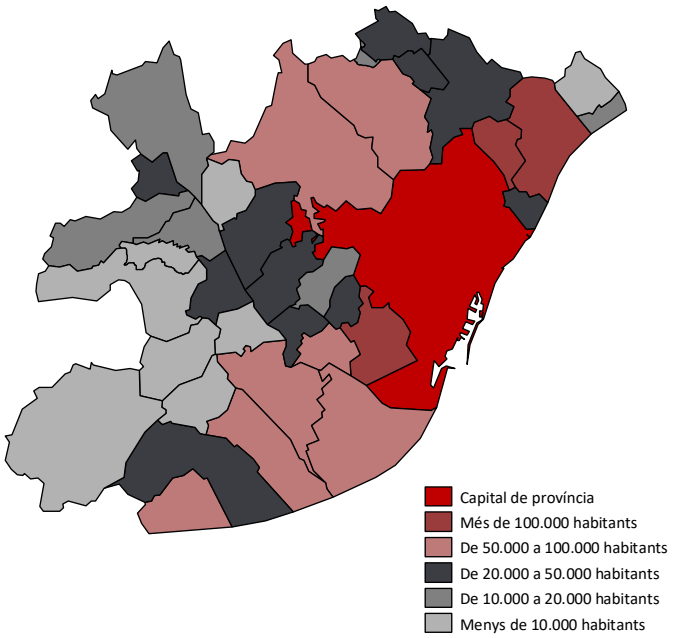

## 2.3 Selecció de la mostra de l'EPF

Pels càlculs de les **despeses mitjanes bàsiques i dels ingressos mitjans** s'utilitzen els fitxers de micro-dades de llars, membres i despeses de **l'EPF** dels anys 2012, 2013 i 2014. Per comprovar si s'havien produït grans canvis en els valors mitjans de preus unitaris i despeses mitjanes per llar, s'han comparat els valors pels tres anys per una sèrie de béns i serveis utilitzant taules pre-configurades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) i de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT)[9]. Al no haver-se produït canvis significatius, s'han agrupat els tres anys en una mateixa base de dades per incrementar el nombre d'observacions i obtenir estimacions de les despeses i quantitats més fiables. Els fitxers de micro-dades de l'EPF contenen factors d'elevació temporal i espacial per convertir la informació de la mostra en informació representativa a nivell poblacional i autonòmic. Per tant, per a poder fer els càlculs representatius per l'AMB, en primer lloc es restringeix la mostra a les observacions corresponents a les **llars i membres residents a Catalunya**[10].

Quan es calcula la despesa mitjana mensual o les quantitats consumides d'alguns béns i serveis de la cistella de consum bàsica utilitzant la informació sobre despeses disponible a l'EPF, s'ha de restringir la mostra de llars utilitzada a aquelles llars que són rellevants pel càlcul en qüestió. Conseqüentment, el primer pas, és crear una mostra inicial de llars que es considerin informatives sobre els patrons de consum de les famílies catalanes. La Taula 4 mostra la informació relativa a la mostra completa (abans de restringir) i a la mostra principal (un cop restringida). La mostra completa pels tres anys conjuntament, presenta 8,8 milions llars i 22 milions de persones, aproximadament (una mitjana anual de 2,9 milions de llars i 7,35 milions de persones que correspon als valors de Catalunya). Primerament, sobre aquest mostra s'eliminen, tal com s'ha comentat a la secció 2.2.1, les categories de llars per les quals no es pot identificar el nombre de membres concret (famílies tipus 6 i 10 de les categories reduïda i completa, respectivament). Un cop eliminades aquestes famílies, s'exclouen de la mostra algunes llars amb característiques especifiques basades en l'activitat del sustentador principal de la llar i la font d'ingressos principals de la mateixa. Aquestes llars són les següents:

[9] Disponibles a:
http://www.idescat.cat/pub/?id=edcl i a:
http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176806&menu=resultados&idp=1254735976608

[10] Quan és possible s'ajusten els càlculs realitzats amb l'EPF a l'AMB de manera externa ja que l'enquesta en sí mateixa no permet realitzar càlculs més enllà del nivell autonòmic. Per això, els estadístics descriptius d'aquesta secció es refereixen al total de Catalunya.

1. Llars on el sustentador principal està inactiu
2. Llars on el sustentador principal té més de 65 anys i per tant hauria d'estar jubilat
3. Llars on el sustentador principal treballa però la font principal d'ingressos de la llar són els subsidis d'atur
4. Llars on els sustentador principal està a l'atur però la font principal d'ingressos de la llar són els pagaments per treball
5. Llars on el sustentador principal no ha rebut ingressos mensuals néts en el mes anterior a l'enquesta
6. Llars on el sustentador principal treballa a jornada parcial.

Finalment la mostra principal té 4,8 milions de llars i 12,5 milions de persones. Com es podia esperar, els percentatges de persones soles i parelles sense nens cauen, possiblement degut a l'exclusió de llars amb persones grans jubilades. De la mateixa manera, augmenta el percentatge de persones soles amb nens dependents així com el de parelles amb nens dependents.

**Taula 4. Distribució de les llars i persones a les mostres completa i principal**

| | Mostra completa | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Tipus de família** | **LLARS** | | **PERSONES** | |
| | **Freqüència** | **Percentatge** | **Freqüència** | **Percentatge** |
| **1. Personal sola** | 2.140.168 | 24,24% | 2.140.168 | 9,70% |
| **2. Personal sola amb nens dependents** | 248.087 | 2,81% | 584.886 | 2,65% |
| **3. Parella sense nens** | 2.649.689 | 30,01% | 5.299.351 | 24,02% |
| **4. Parella amb nens dependents** | 2.238.404 | 25,36% | 8.136.602 | 36,88% |
| **5. Llars de tres adults** | 831.004 | 9,41% | 2.583.568 | 11,71% |
| **6. Altres llars** | 720.570 | 8,16% | 3.316.012 | 15,03% |
| **Total** | **8.827.922** | **100,00%** | **22.060.587** | **100,00%** |
| | **Mostra principal** | | | |
| **Tipus de família** | **LLARS** | | **PERSONES** | |
| | **Freqüència** | **Percentatge** | **Freqüència** | **Percentatge** |
| **1. Personal sola** | 989.050 | 20,36% | 989.050 | 7,85% |
| **2. Personal sola amb nens dependents** | 201.513 | 4,15% | 472.561 | 3,75% |
| **3. Parella sense nens** | 1.253.941 | 25,81% | 2.507.897 | 19,91% |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **4. Parella amb nens dependents** | 1.999.693 | 41,16% | 7.319.309 | 58,11% |
| **5. Llars de tres adults** | 413.939 | 8,52% | 1.307.658 | 10,38% |
| **Total** | **4.858.136** | **100,00%** | **12.596.475** | **100,00%** |

La Taula 5, presenta els canvis en la distribució de les llars per situació econòmica del sustentador principal. En la mostra completa, el 32,52% de les llars tenen un sustentador principal inactiu (jubilat o retirat o altres inactius). En la mostra principal, gairebé el 88% tenen un sustentador principal treballant i la resta (un 12%) està en situació d'atur.

**Taula 5. Distribució de les llars per situació econòmica del sustentador principal**

| | Mostra completa | | Mostra principal | |
|---|---|---|---|---|
| **Treballa** | 5.213.112 | 59,05% | 4.262.058 | 87,73% |
| **Aturat** | 744.472 | 8,43% | 596.078 | 12,27% |
| **Jubilat o retirat** | 2.422.271 | 27,44% | 0 | 0,00% |
| **Altres inactius** | 448.067 | 5,08% | 0 | 0,00% |
| **Total** | **8.827.922** | **100,00%** | **4.858.136** | **100,00%** |

Finalment, la Taula 6 presenta la distribució dels diferents tipus de famílies en els diferents municipis un cop la mostra ha estat restringida, és a dir, per a la mostra principal. Aproximadament, el 30% de les llars es troben a capitals de província i més de la meitat de les llars (el 55%) a municipis de mes de 50.000 habitants. Respecte a la distribució de les famílies, els grups mes grans són el de les persones soles (que poden ser pares solters però són majoritàriament persones separades i divorciades – el 70%) i les persones en parella, amb o sense nens (el 67%).

**Taula 6. Distribució de les llars per tipus de família i municipi. Freqüències i percentatges – Mostra principal.**

| | Tipus de família | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| **Tipus de municipi** | **1. Persona sola** | **2. Persona sola amb nens dependents** | **3. Parella sense nens** | **4. Parella amb nens dependents** | **5. Llars de tres adults** | **Total** | **Percentatge sobre el total de municipis** |
| **1. Capital de província** | 428.904 | 67.612 | 364.763 | 453.242 | 104.759 | **1.419.280** | 29,21% |
| **2. Municipi no capital de 100.000 habitants o més** | 124.875 | 33.344 | 199.025 | 347.150 | 69.622 | **774.016** | 15,93% |
| **3. Municipi no capital amb 50.000 o més i menys 100.000 habitants** | 94.133 | 19.648 | 148.734 | 204.960 | 47.446 | **514.921** | 10,60% |
| **4. Municipi no capital amb 20.000 o més i menys de 50.000 habitants** | 123.559 | 27.990 | 185.413 | 404.096 | 55.575 | **796.633** | 16,40% |
| **5. Municipi no capital amb 10.000 o més i menys de 20.000 habitants** | 83.268 | 25.161 | 121.186 | 244.285 | 50.148 | **524.048** | 10,79% |
| **6. Municipi no capital amb menys de 10.000 habitants** | 134.311 | 27.758 | 234.820 | 345.960 | 86.389 | **829.238** | 17,07% |
| **Total** | **989.050** | **201.513** | **1.253.941** | **1.999.693** | **413.939** | **4.858.136** | 100,00% |
| **Percentatge sobre el total de famílies** | 20,36% | 4,15% | 25,81% | 41,16% | 8,52% | 100,00% | |

## 2.4 Definició de la cistella de béns i serveis necessària

Un cop definides les tipologies de llar i de municipis i restringida la mostra, s'ha determinat una cistella de béns i serveis necessaris que després es quantificarà per tal d'obtenir els **pressupostos de necessitats bàsiques** per a cada tipus de família. Aquesta cistella de necessitats bàsiques està basada en una llista detallada de **béns i serveis agrupats** en els següents grups:

1. Aliments i begudes
2. Neteja i higiene personal
3. Cost de l'habitatge
4. Despeses corrents de l'habitatge
5. Transport
6. Despeses personals i oci
7. Roba i complements
8. Educació
9. Despeses extraordinàries

Aquests grups han estat definits en base a una **adaptació** dels costos inclosos en el càlcul del *living wage* **de l'àrea metropolitana de Londres** en funció dels **grups de despesa principals definits en la EPF**. En la següent secció s'explica en detall quins béns i serveis s'inclouen a cada grup, quines quantitats consumeixen cada adult o nen de la llar i quins preus o despeses mitjanes s'assumeixen bàsiques.

## 2.5 Selecció dels béns i serveis de la cistella bàsica i càlcul de les quantitats, preus i despesa mitjana mensual per família

Tot i que la base de dades principal d'aquest estudi és l'EPF, cal tenir en compte que aquesta proporciona informació sobre la despesa revelada per cada tipus de llar que participa en l'enquesta. Per tant, la informació que s'obté és la despesa mitjana *real* i no la despesa en necessitats bàsiques. Aquesta última consistiria en la despesa mínima en els béns i serveis que formen part de la cistella bàsica. Diferències entre despeses reals i bàsiques poden sorgir degut a diferències en els béns i serveis consumits (selecció dels béns i serveis), les quantitats (consum bàsic o consum real) i els preus (opció bàsica o opcions més cares o de luxe). No obstant, l'**EPF** és útil com a **referència de consum de les**

**llars** i per calcular les despeses mitjanes en alguns béns i serveis un cop es restringeix la mostra utilitzada per calcular aquestes despeses a una mostra *representativa* de consum bàsic. Per tant, en molts dels béns i serveis seleccionats només s'utilitzarà l'EPF com a referència i en altres servirà per a crear una mostra representativa que permeti calcular els preus i les quantitats de consum bàsic de manera adequada. Aquest últims casos es defineixen a continuació, en els que s'utilitza l'EPF per:

1. Definir una tipologia d'habitatge bàsic per cada tipus de família. L'enquesta proporciona informació sobre les característiques de la llar on viuen les famílies. S'utilitza aquesta informació per seleccionar una mostra restringida definint el nombre d'habitacions considerat adequat en funció del nombre de membres que viuen en aquesta llar. És a dir, s'utilitza l'EPF per definir un habitatge bàsic per a cada tipus de família.
2. Un cop s'ha definit la mostra d'habitatge representativa, es calcula el cost de l'habitatge i de les despeses corrents del mateix utilitzant informació de l'EPF per les famílies que resideixen en aquests habitatge bàsics.
3. Alguns preus de referència bàsics - bàsicament pel preu de les escoles bressols públiques - només els podem trobar de forma homogeneïtzada per un municipi de l'AMB – la capital de província, que és Barcelona. En aquest cas, s'utilitza la despesa mitjana mensual real en escoles bressol per diferents tipus de municipi calculada amb l'EPF per tal d'imputar el seu cost a la resta de municipis de l'AMB.
4. Quan s'imputa la despesa d'un bé o servei que no es comú per tota la població (per exemple les despeses escolars o les despeses corrents de l'habitatge que només paguen propietaris) s'utilitzen les proporcions de les llars que dóna l'EPF al ser aquesta representativa a nivell geogràfic.
5. També s'utilitza l'enquesta per validar si els béns i serveis inclosos en cada grup de despesa, les seves quantitats i els preus o la despesa mitjana són raonables, tenint el compte que les decisions de consum reals i bàsiques de les famílies poden diferir.
6. Finalment, més enllà de la selecció de béns i serveis de consum bàsic, també s'utilitza l'EPF per calcular els ingressos mitjans per tipus de llar i tipus de municipi que són comparats amb el SDR i el salari mínim interprofessional.

Per tant, tenint en compte que els preus i les quantitats per a cada grup de béns de la cistella bàsica no es basen només en els preus i quantitats que podrien extreure's directament de les dades de despesa revelada de l'EPF sinó que són calculats en funció de cada un dels béns, a continuació es presenta un resum de les altres fonts que s'han utilitzat a l'hora de definir els preus i quantitats de la cistella bàsica[11]:

**Taula 7. Béns de la cistella bàsica**

| Béns de la cistella bàsica | Fonts principals de dades (preus i quantitats) |
|---|---|
| **Aliments i begudes** | Preus extrets d'una cadena de supermercats de referència segons la OCU[12] i quantitats d'una dieta equilibrada segons la "Sociedad Española de Nutrición Comunitaria" |
| **Neteja i higiene personal** | Preus extrets de de la mateixa cadena de supermercats que a la cistella d'aliments i begudes i quantitats definides ad-hoc però assumides raonables |
| **Cost de l'habitatge (lloguers reals i imputats)** | Preus revelats de l'EPF per a una mostra representativa d'habitatges amb una mida necessària per acomodar el nombre de membres. Preus posteriorment ajustats per un índex de diferència amb l'AMB (per mida de municipi) calculat per lloguers de la pàgina web a més visites de l'Estat |
| **Despeses de la llar** | - Despesa mitjana mensual per llar de l'EPF per a una mostra representativa d'habitatges amb una mida necessària per acomodar el nombre de membres<br>- Pel cost de la factura d'internet i trucades: mitjana de preus de les tres principals companyies telefòniques de l'Estat amb un contracte assumit bàsic. |
| **Transport** | Preus dels bitllets integrats de TMB ponderats pel nombre de municipis de l'AMB que pertanyen a cada zona d'influència (zones 1 i 2) |
| **Despeses personals i oci** | - Pel preu dels restaurants i cinema: mitjana de preus de tres webs de referència en oci i quantitats ad-hoc assumides raonables<br>- Pel cost de la factura del mòbil: mitjana de preus d'un contracte bàsic de les tres principals companyies telefòniques |
| **Roba i complements** | Mitjana de preus de les tres principals marques de roba assequible no especialitzades en peces ni sexes concrets. Quantitats ad-hoc assumides raonables |
| **Educació** | - Preu públic de les escoles bressol de l'Ajuntament de Barcelona, ajustat per municipi segons un ràtio de diferències amb Barcelona extret de l'EPF i només imputat per a famílies que tenen nens de 0 a 3 anys<br>- Pel cost dels llibre de text i el menjador escolar utilitzem les despeses mitjanes mensual per llars amb nens en edat escolar, obtinguts amb l'EPF |

[11] Les quantitats de cada bé o servei són ajustades en funció del nombre d'adults i el nombre de nens de cada llar, assignant, en general, menys quantitat de tots els béns i serveis als nens.

[12] http://www.ocu.org/consumo-familia/supermercados/noticias/supermercados-ocu-ahorro-15

| | |
|---|---|
| **Despeses extraordinàries** | Quantitat proporcional de la despeses ordinàries basada en la proporció real observada a l'EPF |

Els següents subapartats presenten una descripció detallada del càlcul de la despesa en les diferents partides de consum que conté la cistella bàsica.

### 2.5.1 Aliments i begudes

En primer lloc, pel càlcul de la cistella bàsica d'alimentació i begudes cal, abans de tot, definir quina és aquesta cistella bàsica, és a dir, determinar quins productes són rellevants i necessaris. En aquest context, s'ha considerat que el marc de referència per a aquest càlcul ha d'estar marcat per calcular la despesa en béns considerats bàsics en una dieta equilibrada. La definició d'una dieta equilibrada no és trivial i, per tant, s'ha utilitzat la definició que realitza la *Sociedad Española de Nutrición Comunitaria* en la seva *Guía de la alimentación saludable* publicada al Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat a la seva pàgina web[13]. Aquesta guia, a més, defineix certs productes de consum ocasional que també han estat afegits en la dieta confeccionada en el present estudi, els quals estan considerats com a productes "extres" de consum esporàdic (caps de setmana o un cop cada dues setmanes depenent del producte). Per tant, la cistella bàsica d'alimentació i begudes consistirà en una combinació de la despesa mensual dels següents productes:

1. Pa i cereals
2. Carn
3. Peix
4. Productes làctics
5. Ous
6. Oli d'oliva i condiments
7. Fruites
8. Hortalisses i tubercles
9. Verdures
10. Sucre, confitures, mel i xocolata
11. Cafè, te i cacau
12. Aigües minerals i sucs
13. Vins i cervesa

És important tenir en compte que la guia que s'utilitza com a base per a la definició de la dieta equilibrada presenta les quantitats necessàries de consum per a adults

[13] http://aesan.msssi.gob.es/AESAN/docs/docs/publicaciones_estudios/nutricion/guia_alimentacion.pdf

setmanalment. No obstant, el càlcul del salari de referència es realitza a nivell mensual. Per tant, s'han adaptat tots els càlculs a les quantitats necessàries mensualment. A més, amb l'objectiu d'homogeneïtzar les quantitats de béns consumits, s'han computat totes les quantitats consumides en kilograms/mes pels aliments i en litres/mes per a les begudes.

Un altre aspecte a tenir en compte respecte a les quantitats d'aliments i begudes consumides recau en el fet que alguns dels productes només són consumits per nens, altres només per adults, i altres per tots dos grups. Recordem que la definició de nen inclou membres entre 0 i 25 anys, econòmicament dependents. Per tant, si bé és cert que un nen petit menja menys que un adult, un adolescent (o un de 25 anys) es pot considerar que consumeix la mateixa quantitat d'aliments que un adult. Per tant, per tal d'equilibrar la dieta base a l'existència de nens en determinades llars, i donades les diferències en els patrons de consum dels nens de diferents edats, s'ha considerat que la despesa dels nens sigui un 75% de la dels adults per a la majoria de béns en el càlcul de la cistella bàsica. Però, tot i que en general s'assumeix que les quantitats per als nens són del 75% respecte a les dels adults, en productes com l'alcohol o el cafè, el seu consum es considera inexistent. Altres productes com la llet sencera s´han considerat d'ús exclusiu en el col·lectiu de nens ja que els adults acostumen a consumir llet semidescremada o descremada.

Una última consideració referent al càlcul de la cistella alimentària dels nens és el fet de que, quan es consideren les despeses en educació (veure secció 2.5.8), s'assumeix que els nens dinen als menjadors de l'escola 5 dies per setmana. Tenint en compte que una dieta equilibrada compta de 4 àpats diaris (esmorzar, dinar, berenar i sopar) i que només un d'aquests es fa amb menjar preparat a l'escola[14] de dilluns a divendres, això significa que dels 28 àpats setmanals (112 mensuals aproximadament), 23 es fan a casa, és a dir, la despesa respecte dels adults (els quals s'assumeix que fan tots els àpats a casa) és un 18% més baixa. Per tant, la cistella dels nens ha estat ajustada també per a aquest percentatge.

Un cop definides les quantitats de consum òptimes de cada tipus d'aliment i/o beguda, per estimar la despesa familiar en aquests béns, cal imposar uns preus per a

[14] Altres àpats com l'esmorzar o el berenar poden fer-se a l'escola però acostumen a ser amb menjar que cada estudiant porta de casa seva.

aquests productes. Com s'ha mencionat anteriorment, la utilització de la despesa revelada per l'EPF estaria esbiaixant els resultats del pressupost ja que s'estaria utilitzant com a referència un consum no-bàsic i, possiblement, no-equilibrat. Per tant, per tal de trobar preus específics dels aliments i begudes seleccionats a la nostra cistella de consum bàsic, s'han recol·lectat preus de la web de compra en línia del supermercat Mercadona[15]. La selecció del supermercat ha estat basada en el fet de que la seva penetració ha estat molt homogènia en el còmput global de l'AMB. A més, el fet d'usar una cadena de supermercats com a font principal dels preus, ajuda a simplificar l'anàlisi, fent que els preus siguin homogenis en tot el territori i deixant la composició de les llars com a única font de variació en el pressupost.

A partir de les dades disponibles, a l'hora de determinar el preu dels aliments i begudes representatius a la mostra, s'ha considerat el preu de la marca blanca del supermercat. A més, com els grups d'aliments són molt genèrics, els preus s'han calculat com la mitjana dels preus dels diferents aliments (o begudes) que composen cada grup. Per exemple, en el cas de la fruita, s´han considerat la mitjana dels preus del kilogram de pomes, peres, plàtans, cítrics i altres fruites de temporada i tropicals (a l'annex d'aquest document es presenta una llista completa dels aliments i begudes inclosos en cada un dels grups alimentaris). Finalment, un cop definides les quantitats i els preus òptims de consum, només cal multiplicar els preus i les quantitats prèviament definides, ponderant pel nombre d'adults i nens dins de cada llar per obtenir la despesa bàsica en la cistella d'alimentació i begudes del pressupost de necessitats bàsiques. El cost d'aquesta cistella es presenta a continuació:

**Taula 8. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques d'alimentació i begudes**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 139,78 € | 264,50 € | 279,55 € | 433,49 € | 434,07 € |

### 2.5.2 Neteja i higiene personal

El pressupost de neteja i higiene personal segueix una dinàmica similar al pressupost de la cistella bàsica d'aliments i begudes. La principal diferència amb la cistella d'aliments i begudes és la definició de les quantitats consumides ja que no es disposa d'un marc extern

[15] www.mercadona.es

òptim per definir-les com en el cas de la dieta equilibrada. Per tant, per tal d'estimar aquestes despeses s'han assumit unes quantitats de consum ad-hoc raonables per a productes no duradors de neteja i per a productes bàsics d'higiene personal.

Per a la definició de les quantitats de referència s'ha seguit una estratègia diferent per als productes de neteja i per als d'higiene personal. En el primer cas, donat que els productes de neteja fan referència a tota la llar, seria inadequat imputar la despesa en neteja a cada membre de la llar i, per tant, s'ha assumit una quantitat consumida d'aquests productes a nivell de llar. En el cas dels productes d'higiene personal, com en els aliments, s'han assumit despeses diferents per a adults i per nens. Igualment, s'ha comptabilitzat només un 75% de consum en la majoria de béns per part dels nens (xampú, gel, pasta de dents, etc.).

Igual que en el cas de la cistella d'aliments i begudes, els preus dels productes s'han extret dels preus de la web de compra en línia del supermercat Mercadona, per les mateixes raons esmentades prèviament. A més, sempre que hagi estat possible, s'han utilitzat els preus dels productes de marca blanca del supermercat. Per tant, un cop definides les quantitats consumides mensualment i els preus per als dos tipus de productes (neteja i higiene personal), es multipliquen aquestes dues variables per obtenir la despesa bàsica d'ambdós productes, la suma dels quals constituirà la despesa en el pressupost bàsic de la cistella de neteja i higiene personal, essent aquesta la següent:

**Taula 9. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques de neteja i higiene personal.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 18,18 € | 22,51 € | 23,46 € | 28,81 € | 29,25 € |

### 2.5.3 Cost de l'habitatge

El cost d'habitatge és una de les despeses que varia per **tipus de llar** però també per **tipus de municipi**. Per calcular la despesa mitjana en cost d'habitatge pels diferents tipus de famílies residents en els diferents tipus de municipis utilitzem l'EPF. Com ja s'ha explicat al principi d'aquesta mateixa secció, a partir de la mostra principal es defineix una nova mostra de llars que es considera que viuen en habitatges adequats segons el nombre de membres de la família. Per fer això s'utilitza la informació disponible al fitxer de llars sobre les característiques de l'habitatge - **superfície útil i nombre d'habitacions**- per definir una

mostra de llars que viuen en un habitatge considerat bàsic i apropiat a les seves necessitats.

La mostra principal té 4,85 milions de llars pels anys de 2012 a 2014. En primer lloc s'eliminen totes les llars que no tenen règim de tinència de lloguer o propietat (és a dir viuen en un habitatge cedit per un familiar i/o per l'Administració). Es tracta d'una proporció molt petita (menys del 6%). Les famílies que resten, es possible que visquin en habitatges massa grans o que tinguin massa habitacions per cobrir les seves necessitats bàsiques i per tant, estarien pagant un lloguer "massa" elevat. Per tal de solucionar aquest problema, s'utilitza la variable de nombre d'habitacions de l'EPF per restringir la mostra de llars a aquelles que viuen en habitatges suficientment grans per a que cada tipus de família visqui còmodament. L'EPF no informa sobre el nombre de dormitoris així que s'ha d'assumir que el nombre de dormitoris és igual al nombre d'habitacions[16] menys tres (per exemple cuina, sala-menjador i oficina). S'assumeix que cada parella compateix un dormitori. Per tant, en un primer pas s'eliminen de la mostra les llars que tenen més dormitoris dels considerats necessaris donat el tipus de família. La següent taula mostra el nombre de dormitoris màxims que es consideren per a cada tipus de família:

**Taula 10. Nombre de dormitoris màxim per la mostra d'habitatge basic**

| Tipus de família | Nombre d'adults | Nombre de nens | Total membres | Dormitoris |
|---|---|---|---|---|
| 1. Personal sola | 1 | 0 | 1 | 1 |
| 2. Personal sola amb un nen dependent | 1 | 1 | 2 | 2 |
| 3. Personal sola amb dos nens dependents | 1 | 2 | 3 | 3 |
| 4. Parella sense nens | 2 | 0 | 2 | 1 |
| 5. Parella amb un nen dependent | 2 | 1 | 3 | 2 |
| 6. Parella amb dos nens dependents | 2 | 2 | 4 | 3 |
| 7. Parella amb tres nens dependents | 2 | 3 | 5 | 4 |
| 8. Tres adults sense nens | 3 | 0 | 3 | 3 |
| 9. Tres adults amb un nen dependent | 3 | 1 | 4 | 3 |

En un segon pas s'utilitza la informació sobre la superfície útil del habitatge i el nombre d'habitacions per eliminar les llars que viuen el habitatges massa petits o massa grans. Això s'ha fet combinant la informació sobre la superfície per persona, la superfície per habitació i la superfície total. Primer s'eliminen les llars que son extremadament grans

[16] L'EPF compta les habitacions com espais més grans de 4 m$^2$ que siguin dormitoris, sales, cuines etcètera, i exclou els banys i les terrasses.

donat el nombre d'habitacions (per exemple més de 100m$^2$ i només un dormitori) i les que no compleixen el mínim marcat per la Generalitat de Catalunya (segons el Decret 141/2012 sobre les condicions mínimes d'habitabilitat dels habitatges i la cèdula d'habitabilitat). Finalment s'eliminen les llars que estan per sobre del percentil 95 en superfície total, per habitació o per persona. De la mostra inicial de 4,85 llars finalment ens quedem amb uns 2,8 milions de llars (aproximadament el 63%). D'aquestes llars el 70% són de propietat, i el 30% són de lloguer. Un cop triada aquesta sub-mostra d'habitatge bàsic, s'utilitzen els codis COICOP 04211 – lloguers imputats a l'habitatge en propietat (l'habitatge principal) - i 04111 – lloguers reals (l'habitatge principal) – per tal d'identificar i calcular la despesa mitjana mensual (ponderada pel nombre de llars en cada categoria) en cost de l'habitatge per les diferents famílies en els diferents tipus de municipis.

Un possible problema és que els lloguers estimats amb l'EPF no siguin representatius per l'AMB donat que aquesta zona té una demanda d'habitatge major i un atractiu que fa que el preu de l'habitatge sigui més elevat que en altres zones de Catalunya. Per això, s'utilitza la informació disponible dels lloguers mitjans contractuals a l'any 2014 calculats per la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana (Departament de Territori i Sostenibilitat) i accedits a través de la pàgina web del Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona[17]. Per cada tipus de municipi es calcula una mitjana ponderada per la població de 2014 del lloguer mitjà. La Taula 11 presenta aquest càlcul. Per cada tipologia de municipi es calcula un rati entre els lloguers mitjans a l'AMB (més elevats) i els lloguers reals/imputats calculats amb l'EPF. S'utilitza aquest rati per ajustar els lloguers per cada tipus de família dins d'un tipus determinat de municipi. Per exemple, els lloguers reals a les capitals de província son un 14% mes elevats a Barcelona capital que a la mostra de l'EPF (688,20/605,41=1,14). S'utilitza aquest rati (1,14) per incrementar els lloguer de tots els tipus llars que viuen a les capitals de província. Aquest ajustament no és l'ideal però permet tenir en compte parcialment el fet de que els costos de l'habitatge són mes elevats a l'AMB que a la resta de la Catalunya. Finalment es calcula una mitjana ponderada dels lloguers ajustats utilitzant les proporcions de propietaris i llogaters en cada combinació tipus de família-tipus de municipi obtingudes en la mostra d'habitatge bàsic de l'EPF.

**Taula 11. Comparativa de les estimacions de lloguers de EPF i AMB per tipus de municipi (en euros)**

| | Lloguers reals | Lloguers imputats | Lloguers mitjans AMB |
|---|---|---|---|
| **1. Capital de província** | 605,41 | 597,22 | 688,20 |

[17] https://iermbdb.uab.cat/index?ap=0&id_ind=1660&id_cat=236

| | | | |
|---|---|---|---|
| **2. Municipi no capital de 100.000 habitants o més** | 489,15 | 501,51 | 545,78 |
| **3. Municipi no capital amb 50.000 o més i menys 100.000 habitants** | 542,87 | 580,42 | 632,47 |
| **4. Municipi no capital amb 20.000 o més i menys de 50.000 habitants** | 441,48 | 528,46 | 584,79 |
| **5. Municipi no capital amb 10.000 o més i menys de 20.000 habitants** | 446,69 | 513,77 | 633,79 |
| **6. Municipi no capital amb menys de 10.000 habitants** | 331,05 | 503,64 | 650,56 |
| **Total** | **514,20** | **542,77** | **638,93** |

A continuació es presenta el cost final de la cistella d'habitatge, calculada seguint tots els passos anteriors:

**Taula 12. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques de l'habitatge.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 552,14 € | 620,09 € | 607,82 € | 644,52 € | 620,26 € |

### 2.5.4 Despeses corrents de l'habitatge

Al grup de béns i serveis de despeses corrents de l'habitatge principal s'inclouen els següents serveis (entre parèntesis es presenta el cost mensual mitjà):

1. Distribució d'aigua freda (18,7€)
2. Electricitat (62,5€)
3. Gas ciutat i natural (42€)
4. Servei de recollida d'escombraries (5,9€)
5. Servei de clavegueram (1,6€)
6. Despeses de la comunitat (33€)
7. Telèfon i internet (39€)

Totes les despeses de la llar, menys telèfon i internet, varien per tipus de família ja que l'habitatge on resideixen és diferent. Es considera que no canvien per tipus de municipi al ser serveis universals on els preus estan majoritàriament regulats. Les despeses 1 a 6 es calculen utilitzant els valors mitjans de despesa mensual per tipus de llar de l'EPF i la mostra d'habitatge bàsic explicada a la secció anterior. Les despeses 4, 5 i 6, a més, es ponderen per la proporció de propietaris en la població (el 70%) ja que són despeses que només han de pagar els propietaris de l'habitatge. Finalment, el cost d'un contracte de telèfon i internet bàsic s'ha calculat fent la mitjana del cost de les tres companyies estatals

principals del mercat, és a dir: Movistar, Vodafone i Orange[18]. Aquest cost es considera igual independentment del tipus de llar considerada. A continuació es presenta la suma del cost total d'aquests béns i serveis que s'inclou en el càlcul del pressupost de necessitats bàsiques.

**Taula 13. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques de despeses corrents de l'habitatge.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 169,66 € | 209,22 € | 185,39 € | 217,60 € | 212,91 € |

### 2.5.5 Transport

Per al càlcul de la cistella de transport, s'ha assumit que la mobilitat dels residents a l'AMB s'efectua en transport públic. És a dir, s'exclouran del càlcul els costos dels vehicles privats i les despeses associades als mateixos. Per al càlcul dels preus del transport, s'utilitza com a font principal de dades el preu dels bitllets integrats proporcionats pel Departament de Mobilitat de l'AMB[19].

Igual que a la resta de pressupostos, és important quantificar la despesa en transport a nivell mensual. En el cas dels adults, s'ha triat el títol integrat T-MES com a representatiu del preu que paga una persona adulta per viatjar en transport públic per l'AMB al mes. D'acord amb la definició de la pròpia AMB, la targeta T-MES és una "targeta unipersonal vàlida per fer un nombre il·limitat de viatges durant 30 dies consecutius des de la primera validació, a tots els mitjans de transport en una mateixa zona tarifària". És important tenir en compte que, per a determinats tipus de família, hi ha versions més barates dels títols integrats de transport. Per exemple, les famílies nombroses (FN) (famílies amb 3 nens o més) i les famílies monoparentals (FM) tenen descomptes en el transport públic. Per a aquests grups concrets (tipologies 2, 3 i 7 de la classificació extensa de tipus de llars), s'assumeix que els adults gaudeixen d'aquest descompte i, per tant, la seva targeta de referència ja no és la T-MES sinó que és la T-MES FM/FN general. Aquesta targeta presenta un 20% de descompte respecte al preu de la targeta T-MES.

[18]http://www.movistar.es/particulares/internet/adsl-fibra-optica/internet-base-30mb
http://www.vodafone.es/particulares/es/tienda/internet-y-fijo/
http://internet.orange.es/adsl/?utm_source=orange&utm_medium=telco&utm_term=cabecera+tienda+internet+llamadas+fibra+adsl&utm_campaign=adsl&AAC_PROMO_CODE=72211
[19] http://www.ambmobilitat.cat/

En el cas dels nens de la mostra, també assumirem desplaçaments en transport públic. No obstant, els nens no es mouran utilitzant la targeta T-MES. L'AMB ofereix un títol integrat que és més avantatjós per a les persones menors de 25 anys: la T-JOVE. Més concretament, aquest títol es definit per la pròpia AMB com a "una targeta unipersonal per a persones menors de 25 anys, que permet fer un nombre il·limitat de desplaçaments en tots els mitjans de transport segons les zones que cal travessar (d'1 a 6 zones) durant 90 dies consecutius des de la primera validació". Igual que en el cas anterior per a la targeta T-MES, la targeta T-JOVE també té una versió per a família nombrosa i/o família monoparental, la targeta T-JOVE FM/FN general. Com indica la definició de la targeta T-JOVE (i l'equivalent per a famílies nombroses o monoparentals), el preu està calculat per 90 dies (3 mesos). Per tant, amb l'objectiu de comptabilitzar el preu a nivell mensual, el preu d'aquesta targeta s'ha dividit per tres a l'hora d'imputar-lo al pressupost.

Un altre aspecte important a tenir en compte és el fet de que el transport metropolità està dividit en diverses zones d'influència, cada una de les quals té un preu diferent per al bitllet integrat. Per tant, el preu del transport variarà en funció del municipi de l'AMB on es trobi la família. En primer lloc, doncs, s'han classificat els 36 municipis de l'AMB en funció de la zona a la que pertany cada un d'ells, essent tots ells compresos entre les zones 1 i 2 de la classificació. A continuació, es presenta la distribució de municipis segons la zona geogràfica a la que pertanyen (zones 1 i 2):

**Taula 14. Distribució de municipis segons zona de transport metropolità**

| Zones | Municipis |
|---|---|
| **Zona 1** | Barcelona, Badalona, L'Hospitalet de Llobregat , Santa Coloma de Gramenet, Castelldefels, Cornellà de Llobregat, El Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Viladecans, Esplugues de Llobregat, Gavà, Montcada i Reixac, Sant Adrià de Besòs, Sant Feliu de Llobregat, Sant Joan Despí, Montgat, Sant Just Desvern, Tiana |
| **Zona 2** | Cerdanyola del Vallès, Sant Cugat del Vallès, Barberà del Vallès, Molins de Rei, Ripollet, Sant Andreu de la Barca, Sant Vicenç dels Horts, Badia del Vallès, Castellbisbal, Corbera de Llobregat, Pallejà, Begues, Cervelló, El Papiol, La Palma de Cervelló, Sant Climent de Llobregat, Santa Coloma de Cervelló, Torrelles de Llobregat |

Un cop classificats els municipis, s'assigna a cada persona dins de cada família i municipi el tipus de títol integrat que li correspon (T-MES, T-MES FM/FN, T-JOVE o T-JOVE FM/FN). El següent pas consisteix en trobar un sol preu per a cada una de les 6 tipologies de

municipis definits en aquest estudi per als diferents tipus de família. Per al cas de la capital de província, com que només hi ha un municipi dins del grup, les despeses en transport per cada tipus de família seran iguals al cost dels títols integrats. En canvi, per a la resta de tipus de municipi, s'haurà de fer la mitjana ponderada del cost dels municipis que pertanyen a la zona 1 i els que pertanyen a la zona 2, sent aquesta mitjana el pressupost en transport que considerarem per als diversos tipus de família en cada una de les tipologies municipals.

La despesa total en transport que s'inclourà en el càlcul del pressupost de necessitats bàsiques és la següent:

**Taula 15. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques de transport.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 60,80 € | 83,95 € | 121,61 € | 193,85 € | 190,15 € |

### 2.5.6 Despeses personals i oci

En el càlcul de la partida de despeses personals i oci del pressupost de les necessitats bàsiques, s'han inclòs tres béns i serveis principals:

1. Telèfon mòbil
2. Cinema i teatre
3. Restaurants

La despesa total serà, per tant, la suma de les despeses de les tres partides.

Telèfon mòbil

A l'hora de calcular la despesa en telèfon mòbil d'una llar, s'assumeix que tots els adults que formen part de l'esmentada llar posseeixen un telèfon mòbil. En el cas dels nens, s'assumeix un 50% menys de mòbils que per als adults. D'aquesta manera es pondera la possibilitat de que nens en edats adolescents disposin de telèfon mòbil, però no aquells en etapa encara molt infantil.

Els preus bàsics de la telefonia mòbil es calcularan com la mitjana ponderada dels preus fixats per les tres empreses de telefonia més grans del país: Movistar, Vodafone i Orange. Per a cada una d'aquestes companyies s'ha triat una tarifa equivalent que permet comparar els preus entre empreses d'una manera raonable. En tots tres casos s'ha triat

una tarifa que inclou trucades a 0 cèntims d'euro/minut, missatges de text gratuïts i 1GB d'internet[20].

Cinema i teatre

Per al càlcul de la despesa en cinema i teatre, s'assumeix que totes les famílies realitzen aquesta activitat un cop al mes i la fan en família, és a dir, tots els membres de la llar la realitzen. Els preus seran el resultat de la mitjana entre els preus del cinema i els del teatre (sent el cinema més barat que el teatre) segons la pàgina web de la "Guia del Ocio"[21]. Aquesta activitat s'assumeix que es realitza en cap de setmana ja que els adults treballen entre setmana i els nens van a l'escola. Conseqüentment, el preu mitjà del cinema el cap del setmana es considera de 9€ i el del teatre de 20€. Per tant, la mitjana entre aquests dos preus serà de 14,50€ per persona al mes.

Restaurants

En el cas dels restaurants, pel grup dels adults, es considera que es una activitat més freqüent que la del cinema. Per tant, per al càlcul del pressupost d'aquesta partida, s'assumeix una freqüència de sopars/dinars fora de la llar de dos cops al mes per a tots els adults de la mostra. Per al cas dels nens, la freqüència s'assumirà menor, sent aquesta d'una vegada al mes. Respecte als preus dels àpats fora de casa, s'ha considerat la mitjana de diversos preus de diferents restaurants de la "Guia del Ocio" i de la pàgina web de TimeOut Barcelona[22]. Un cop calculada aquesta mitjana, s'ha comprovat que el preu mitjà d'un àpat fora de casa per adult és de 18€ i per nen de 13€. La diferència entre el preu per adult i el preu per nen, com en les ocasions anteriors, es deu a que els nens molt petits mengen menys que els adults (generalment un plat únic), mentre que els d'edats més avançades podrien equiparar-se a adults. Per aquesta raó, s'ha considerat una despesa en restauració 5€ més barata per als nens que per als adults.

[20]Consultar http://www.movistar.es/particulares/movil/tarifas-moviles/tarifas-contrato-tarjeta/ per a informació respecte a Movistar, http://www.vodafone.es/particulares/es/tienda/movil/contrato/tarifas-contrato/?rate=red per a informació respecte a les tarifes de Vodafone i http://tiendaonline2.orange.es/store/tarifas/contrato?utm_source=orange&utm_medium=eshop&utm_term=cabecera+tienda+tarifas+contrato&utm_campaign=movil&AAC_PROMO_CODE=75207 per a les tarifes d'Orange.

[21] http://www.guiadelocio.com/barcelona/cine i http://www.guiadelocio.com/barcelona/teatro-y-danza

[22] http://www.guiadelocio.com/barcelona/restaurantes i www.timeout.cat

Per tant, la suma de les tres despeses d'aquesta cistella, forma el resultat total de la cistella de despeses personals i oci que s'inclourà per calcular el pressupost de necessitats bàsiques. Aquesta cistella, per tipologia de família, és la següent (en euros):

**Taula 16. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques de despeses personals i de oci.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 66,50€ | 114,25€ | 133,00€ | 191,94€ | 205,14€ |

### 2.5.7 Roba i complements

El cost de la cistella de roba i complements es calcula en funció a unes quantitats assumides ad-hoc, donat que no existeix cap patró definit exteriorment de consum raonable. Per aquesta raó, en el present estudi es considera que, per cada temporada d'hivern i per cada temporada d'estiu, els adults de cada llar renovaran una part de l'*stock* de roba considerada essencial. Aquesta cistella de roba essencial inclou els següents productes:

1. Pantalons llargs
2. Vestit o faldilla per a dones i pantaló curt per a homes
3. Samarretes (mànigа curta i llarga)
4. Jerseis
5. Roba interior
6. Abrics o jaquetes
7. Sabates
8. Pijames
9. Complements (bosses, bufandes, gorres, cinturons, etc.)

Aquesta cistella de productes es considerarà que es renova amb una periodicitat de temps concreta. És dir, s'assumeixen renovacions anuals de samarretes però renovacions cada quatre anys d'abrics. Un cop calculat el nombre de peces de roba i complements d'ús bàsic en un període concret, es calcula el preu d'aquests productes en base a la mitjana dels preus de tres grans marques a nivell estatal: ZARA, Mango i H&M. Aquestes tres marques comercials han estat escollides per varies raons: en primer lloc, en aquestes botigues podem trobar totes les peces de roba considerades necessàries en aquesta cistella. En segon lloc, com en el cas dels aliments, són companyies que operen a nivell estatal i per tant, els preus no varien localment. D'aquesta manera, el càlcul de la cistella de roba i complements es simplifica ja que no varia per tipologia de municipi i només varia per tipologia de família. I en tercer lloc, aquestes tres marques tenen roba per ambdós sexes a preus assequibles, evitant així que la despesa per a un sexe superi la despesa de l'altre.

En el cas dels nens, s'assumeix que molts d'ells estan en edat de creixement i que, per tant, la despesa en roba pot ser una mica superior. Per això es considera que la despesa dels nens és un 25% més alta que la dels adults. Aquesta premissa s'utilitza per totes les peces de roba menys pels complement que, com que no depenen tant del creixement infantil, es consideraran iguals per als nens que per als adults.

Finalment, un cop definida la despesa anual (multiplicant les quantitats pels preus de les diferents peces de roba i dels complements), es divideix aquesta despesa pel nombre de mesos totals en un any (12) i es troba el pressupost mensual de la cistella bàsica de roba i complements per a les famílies de l'AMB, essent aquest el següent:

**Taula 17. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques de roba i complements.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 19,46€ | 50,50€ | 38,92€ | 77,22€ | 62,04€ |

### 2.5.8 Educació

Per al càlcul de la cistella d'educació, es tenen en compte tres possibles situacions escolars:

1. Nens en **educació infantil** de primer cicle (escoles bressol) – de 0 a 2 anys
2. Nens en **educació obligatòria i batxillerat** (infantil de segon cicle, primària, ESO i batxillerat) – de 3 a 17 anys
3. Nens en **educació universitària** – de 18 a 24 anys

Per simplicitat, igual que en el cas del transport, s'assumeix que tots els nens assisteixen a escoles públiques i per tant, els costos associats a les escoles privades no s'inclouran en aquest pressupost[23]. El fet de només incloure escoles públiques implica, doncs, que la matrícula de l'educació obligatòria i batxillerat sigui gratuïta. No és així per a l'educació infantil i per a la universitària que sí que tenen uns preus públics de matrícula. A més, el cost en educació, com el de l'habitatge i el de les despeses corrents de l'habitatge, requereix restringir la mostra a una submostra representativa de la població rellevant per a aquest càlcul que variarà en funció de la situació escolar.

[23] Per motius similars no s'inclou el cost del transport escolar en aquest grup de consum. Assumim que els nens acudeixen a l'escola publica més propera de casa i per tant caminen o els porta un familiar. Quan son més grans i van a l'institut, s'assumeix que utilitzen l'abonament de transport assignant a la cistella de transport.

Educació infantil de primer cicle

El càlcul en educació infantil de primer cicle consistirà en els següents passos:

1. Restringir la mostra a les llars amb al menys un fill entre els 0 i els 2 anys i calcular quin percentatge representen sobre la mostra total

2. Identificar, per a cada tipus de llar amb nens dependents amb almenys un nen entre 0 i 2 anys, quants d'aquests nens tenen realment una edat entre els 0 i els 2 anys. Calcular quins percentatges representen sobre les llars que tenen al menys un nen entre 0 i 2 anys.

3. Calcular la despesa mitjana de les llars rellevants (mitjançant les dades de l'EPF) i dividir el cost pel nombre de nens en la llar per calcular un cost mensual per nen per cada servei en cada tipus de municipi.

4. Com el preu públic de les escoles bressol a Barcelona capital es conegut (163,25€ per mes natural[24]), s'utilitza la distribució de la despesa en els diferents tipus de municipis obtinguda amb la mostra de l'EPF en tota Catalunya per imputar els preus públics a les altres tipologies de municipi, mitjançant un ràtio de la resta de municipis sobre Barcelona capital.

5. Un cop obtinguts els preus ponderats de l'escola bressol per cada tipus de municipi, es multiplica aquest preu per 2 per saber quin és el preu per llars amb dos nens entre 0 i 2 anys i per 3 per a les llars amb tres nens entre 0 i 2 anys.

6. Es multipliquen els preus del pas anterior pel percentatge de famílies amb un, dos o tres nens obtinguts al segon pas. Així obtenim les despeses reals per les llars amb nens entre 0 i 2 anys. Aquestes despeses són les següents (en euros):

**Taula 18. Despeses reals per família en escola bressol**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 0,00€ | 180,33€ | 0,00€ | 189,54€ | 149,60€ |

24 http://w110.bcn.cat/portal/site/PortalBressol/menuitem.d894dc63ba605bb454a354a3a2ef8a0c/?vgnextoid=288f2ac096cd6210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=ca_ES

7. Un cop obtingudes les despeses reals, hem de tenir en compte que no totes les llars amb nens tenen nens de 0 a 2 anys. Per tant, aquestes despeses reals es ponderaran pel nombre de famílies amb almenys un fill entre 0 i 2 anys utilitzant els percentatges calculats en el primer pas, obtenint així la sub-cistella d'educació infantil de primer cicle que s'inclourà en el pressupost de necessitats bàsiques.

Educació obligatòria i batxillerat

Per al cas de l'educació obligatòria i batxillerat cal remarcar que no existeixen preus públics de matrícula ja que es tracta d'educació gratuïta. Per tant, les despeses que es calculen per a aquest grup són les despeses en menjador escolar i en llibres de text. Per als dos casos, s'han utilitzat preus provinents de fonts externes. Per al cas del menjador escolar, s'han usat els preus màxims regulats per la Generalitat de Catalunya consistents en 6,20€ per àpat[25]. Per al cas dels llibres de text, s'ha utilitzat com a referència la despesa mensual per nen calculada per la "Asociación Nacional de Editores de Libros y material de Enseñanza"[26]. Tot i així, com en el cas anterior, la EPF ha servit per definir els percentatges necessaris per a ponderar correctament la mostra. Per tant, els passos per obtenir la mostra representativa serien els següents:

1. Restringir la mostra a les llars amb al menys un fill entre els 3 i els 17 anys i calcular quin percentatge representen sobre la mostra total

2. Identificar, per a cada tipus de llar amb nens dependents amb almenys un nen entre 3 i 17 anys, quants d'aquests nens tenen realment una edat entre els 3 i els 17 anys. Calcular quins percentatges representen sobre les llars que tenen al menys un nen entre 3 i 17 anys.

3. Sumar els preus dels àpats mensuals al menjador amb els dels llibres de text per a un nen i multiplicar-ho per dos per obtenir la despesa per a dos nens i per tres per obtenir la despesa per a tres nens.

[25]http://dogc.gencat.cat/ca/pdogc_canals_interns/pdogc_resultats_fitxa/?documentId=667080&language=ca_ES&action=fitxa

[26]http://anele.org/wp-content/uploads/2011/05/Informe-Evoluci%C3%B3n-Precios-Libros-Texto-Curso-2014_2015.pdf

4. Multiplicar els preus del pas anterior pel percentatge de famílies amb un, dos o tres nens obtinguts al segon pas. Així obtenim les despeses reals per les llars amb nens entre 3 i 17 anys. Aquestes despeses són les següents (en euros):

**Taula 19. Despeses reals per família en educació obligatòria**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 0,00€ | 111,35€ | 0,00€ | 170,34€ | 111,35€ |

5. Ponderar les despeses reals pel nombre de famílies amb almenys un fill entre 3 i 17 anys utilitzant els percentatges calculats al primer pas, obtenint així la sub-cistella d'educació obligatòria i de batxillerat que s'inclourà en el pressupost de necessitats bàsiques.

Educació universitària

Com en el cas de l'escola bressol, l'educació universitària no és de caire obligatori i, per tant, existeixen uns preus de matrícula que són els que es computaran per a calcular el cost de la sub-cistella d'educació universitària. Els preus de les universitats públiques estan regulats per la Generalitat de Catalunya i, per tant, no varien per tipus de municipi. Aquests preus varien en funció de la tipologia de carrera universitària en funció de tres coeficients definits per la mateixa Generalitat de Catalunya. Per a poder calcular un únic preu per a la universitat, s´ha fet la mitjana entre els tres possibles preus dels crèdits universitaris. A més, també s'ha inclòs en els càlculs el preu de les despeses administratives, també regulades amb preus públics.

Igual que en els casos anteriors, l'EPF s'ha utilitzat per calcular la mostra representativa de llars amb almenys un nen entre 18 i 24 anys i, d'aquestes, calcular el percentatge de llars que tenen un, dos o tres nens entre aquestes edats. Un cop obtinguts aquests percentatges, s'han multiplicat pels preus de la matrícula universitària, essent aquesta la despesa real en educació universitària per tipologia de família. Aquesta despesa es presenta a continuació:

**Taula 20. Despeses reals per família en educació universitària**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 0,00€ | 179,36€ | 0,00€ | 192,5€ | 179,36€ |

Per últim, un cop obtingudes les despeses reals, s'ha de tenir en compte que no totes les llars amb nens tenen nens de 18 a 24 anys. Per tant, aquestes despeses reals es ponderaran pel nombre de famílies amb almenys un fill entre 0 i 2 anys utilitzant els percentatges calculats en el primer pas, obtenint així la sub-cistella d'educació infantil de primer cicle que s'inclourà en el pressupost de necessitats bàsiques.

La cistella d'educació, sumant les tres despeses i ponderant pel tipus de família de cada tipus que té nens en edats rellevants per al càlcul és la següent:

**Taula 21. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques d'educació.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 0,00€ | 50,19€ | 0,00€ | 138,00€ | 4,77€ |

### 2.5.9 Despeses extraordinàries

Aquesta partida ha estat definida per tal d'aproximar possibles despeses que no han estat incloses en les cistelles anteriors. En aquest sentit, s'ha definit una cistella de béns no inclosos dins del pressupost de necessitats bàsiques que es consideren extraordinaris. Aquesta cistella consisteix en els següents béns:

1. Serveis de manteniment i reparacions corrents de l'habitatge
2. Reparacions d'accessoris de la llar
3. Productes farmacèutics
4. Serveis de dentistes
5. Serveis postals i de missatgeria
6. Jocs, joguines i petits instruments musicals
7. Llibres no de text
8. Premsa
9. Consumicions en bars i cafeteries
10. Perruqueria i estètica personal
11. Equips d'esport i entreteniment a l'aire lliure
12. Museus, jardins botànics, biblioteques i similars
13. Assegurança de la llar
14. Material escolar
15. Diners de la butxaca per als nens dependents de la llar

Per tal d'aproximar correctament quin percentatge representen aquests béns sobre la despesa total d'una llar s'ha utilitzat l'EPF. S'han identificat tots aquests béns en l'EPF i s'ha computat, per a cada tipus de llar, quin percentatge representen sobre el total de la despesa mensual. Aquests percentatges es presenten en el següent quadre:

**Taula 22. Percentatge de despesa extraordinària mensual per tipus de família**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 14.50% | 15.57% | 16.62% | 17.57% | 21.32% |

Utilitzant aquestes ponderacions, es calcula el valor total, per tipus de llar, de la cistella de despeses extraordinàries, essent aquesta la següent:

**Taula 23. Pressupostos mitjans de necessitats bàsiques en despeses extraordinàries.**

| Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de 3 adults |
|---|---|---|---|---|
| 154,65€ | 225,10€ | 244,39€ | 350,25€ | 392,80€ |

# 3 RESULTATS

En aquesta secció es presenten els resultats principals del càlcul del SDR, tant per tipus de família com per tipologia de municipi.

## 3.1 El pressupost de necessitats bàsiques i el salari de referència

Amb les dades exposades anteriorment, s'ha realitzat el càlcul del pressupost familiar de necessitats bàsiques i el del salari de referència per a tots els béns de la cistella bàsica per a cada un dels diversos tipus de família. Els resultats es presenten a la taula 24 que, a més de mostrar el pressupost de **necessitats bàsiques familiars**, indica quin és el **salari de referència** (net d'impostos) **per a cada adult**, dins de cada tipologia familiar, per tal de poder fer front a aquest pressupost de necessitats bàsiques.

**Taula 24. Pressupost familiar de necessitats bàsiques i del salari de referència (en euros)**

| Cistella de consum (mensual) | Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de tres adults | Total ponderat |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Aliments i begudes | 139,78 | 264,50 | 279,55 | 433,49 | 434,07 | 327,00 |
| Neteja i higiene personal | 18,18 | 22,51 | 23,46 | 28,81 | 29,25 | 25,04 |
| Habitatge | 552,14 | 620,09 | 607,82 | 644,52 | 620,26 | 613,16 |
| Despeses de la llar | 169,66 | 209,22 | 185,39 | 217,60 | 212,91 | 198,78 |
| Transport | 60,80 | 83,95 | 121,61 | 193,85 | 190,15 | 143,25 |
| Despeses personals i oci | 66,50 | 114,25 | 133,00 | 191,94 | 205,14 | 149,09 |
| Roba i complements | 19,46 | 50,50 | 38,92 | 77,22 | 62,04 | 53,17 |
| Educació | 0,00 | 50,19 | 0,00 | 138,00 | 4,77 | 59,29 |
| Despeses extraordinàries | 154,65 | 225,10 | 244,39 | 350,25 | 392,80 | 281,54 |
| **PRESSUPOST DE NECESSITATS BÀSIQUES (per llar)** | **1.181,17** | **1.640,31** | **1.634,14** | **2.275,70** | **2.151,40** | **1.850,33** |
| **SALARI DE REFERÈNCIA (per adult)** | **1.181,17** | **1.640,31** | **817,07** | **1.137,85** | **717,13** | **1.048,87** |

Es pot observar com les **partides principals** per tots els tipus de família son les relacionades amb **l'habitatge i despeses de la llar** així com les corresponents a necessitats bàsiques d'**alimentació i begudes**. A més, en el cas de les famílies amb nens, les despeses escolars també representen un percentatge important de la despesa mensual. Els resultats que es presenten a la Taula 24 s'obtenen de ponderar els pressupostos individuals de cada cistella per la proporció de cada tipus de família i cada tipus de municipi dins la mostra. Per tant, ponderant per a aquests pesos, obtenim el **SDR per a l'AMB**, essent aquest de **1.048,87 euros**. Les Figures 2 i 3 mostren el percentatge de tipus de família dins el total de l'AMB i el percentatge de cada un dels 6 tipus de municipis dins de la mateixa, respectivament. Aquests són els percentatges utilitzats per ponderar els resultats de la Taula 11 per tal d'obtenir el SDR per a tota l'AMB.

**Figura 2. Distribució de la mostra per tipus de família en tota l'AMB**

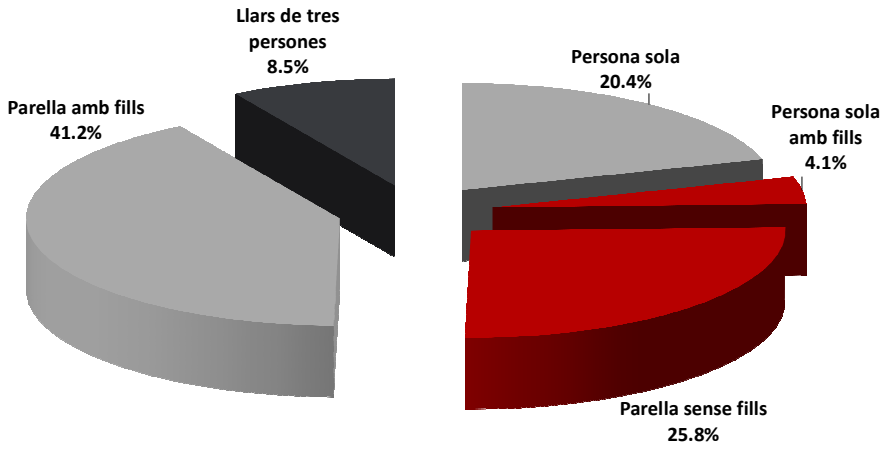


**Figura 3. Distribució de la mostra per tipus de municipi en tota l'AMB**

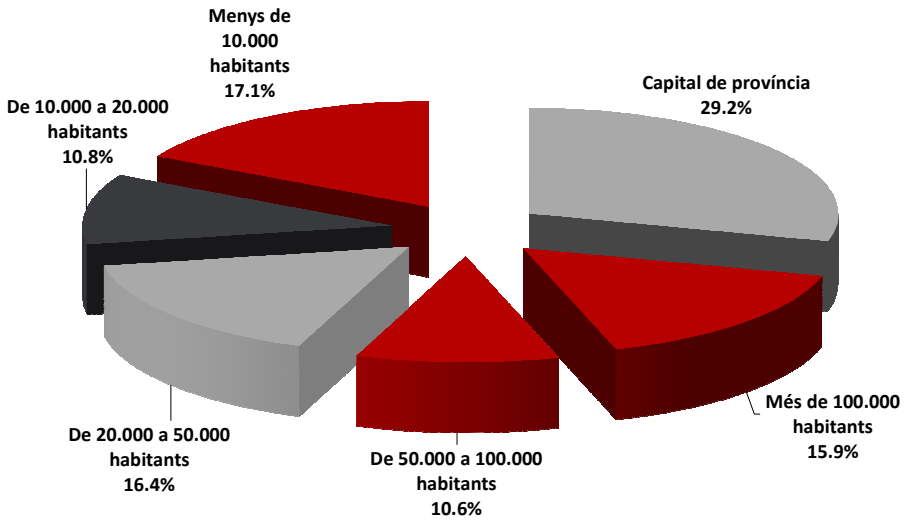


A continuació, la Figura 4, presenta la distribució de les despeses bàsiques per a tots els tipus de família i municipis de l'AMB.

**Figura 4. Distribució de les despeses bàsiques per a tots els tipus de família**

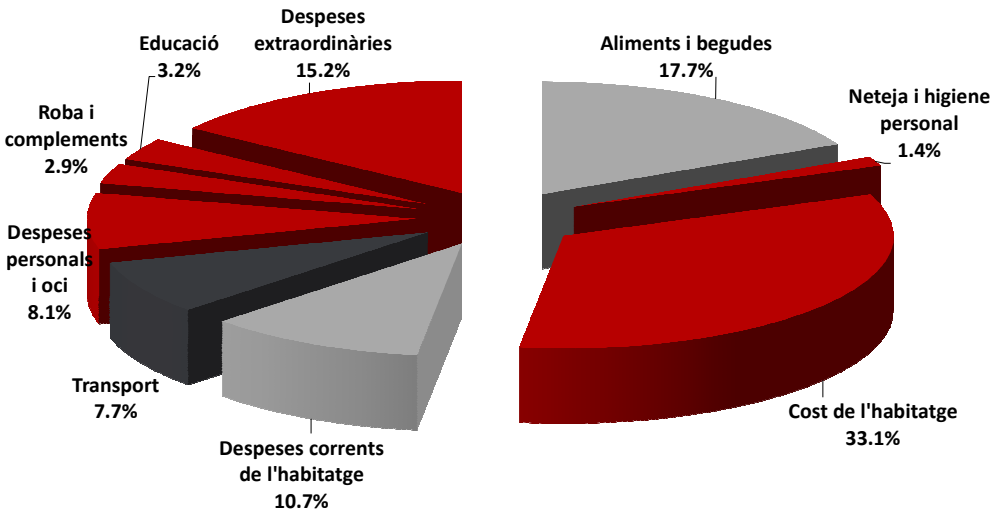


Cal puntualitzar però, que la despesa en educació ha estat ponderada per tal d'introduir-la en el pressupost bàsic i, per tant, el seu percentatge de despesa en la cistella global no és indicatiu del que representa per a cada tipologia de família per separat. Cal recordar que a més de tenir variació en el SDR per als diferents tipus de famílies, també hi ha certs productes els quals varien a nivell municipal, generant diferents SDR per al les diferents tipologies de municipis. A continuació es presenten dues taules que mostren el pressupost de necessitats bàsiques per llar i el SDR respectivament, per al total de l'AMB, així com els mateixos diferenciant entre Barcelona i la resta de la AMB.

**Taula 25. Pressupost de necessitats bàsiques (en euros)**

| Pressupost de necessitats bàsiques (per llar) | Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de tres adults |
|---|---|---|---|---|---|
| **TOTAL AMB** | **1.181,17** | **1.640,31** | **1.634,14** | **2.275,70** | **2.151,40** |
| BARCELONA | 1.251,15 | 1.674,53 | 1.930,08 | 2.349,66 | 2.193,42 |
| RESTA AMB | 1.152,29 | 1.626,19 | 1.870,36 | 2.245,18 | 2.134,05 |
| Diferència | 98,86 | 48,33 | 59,72 | 104,48 | 59,36 |

**Taula 26. Salari de referència (en euros)**

| Salari de referència (per adult) | Persona sola | Persona sola amb nens | Parella sense nens | Parella amb nens | Llars de tres adults |
|---|---|---|---|---|---|
| **TOTAL AMB** | **1.181,17** | **1.640,31** | **817,07** | **1.137,85** | **717,13** |
| BARCELONA | 1.251,15 | 1.674,53 | 965,04 | 1.174,83 | 731,14 |
| RESTA AMB | 1.152,29 | 1.626,19 | 935,18 | 1.122,59 | 711,35 |
| Diferència | 98,86 | 48,33 | 29,86 | 52,24 | 19,79 |

Les Taules 25 i 26 mostren un patró clar: tant les necessitats bàsiques com el salari de referència són més alts a Barcelona que a la resta de l'AMB. A més, la diferència s'accentua en llars d'una sola persona, on no es gaudeix de les economies d'escala en la compra de béns que si que gaudeixen les llars de més d'una persona. Les llars amb dos nens dependents, també presenten valors més elevats que la resta, on les despeses augmenten substancialment degut principalment a les necessitats d'habitatge i despeses relacionades.

## 3.2 El salari de referència, els ingressos mitjans i el salari mínim

Per tal de posar el salari de referència en perspectiva, cal comparar-lo, tant amb el salari mínim, com amb els ingressos reals mitjans dins l'AMB. En aquesta secció primer s'explica com s'han obtingut els ingressos mitjans per llar i per treballador als diferents tipus de llars i de municipis utilitzant l'EPF i després es comparen aquests ingressos mitjans per treballador amb el salari mínim i el SDR. A més, també es presenta una comparança entre el salari mínim estatal, els salaris mínims fixats per determinats convenis en alguns sectors a la ciutat de Barcelona i el SDR per a la mateixa ciutat.

### 3.2.1 Càlcul dels ingressos mitjans per llar i treballador amb l'EPF

Actualment no existeixen dades disponibles que permetin calcular correctament els salaris mitjans a nivell municipal o provincial. Les bases de dades disponibles (Enquesta de la Població Activa, Enquesta d'Estructures Salarials, etc) només proporcionen informació dels salaris a nivell autonòmic. Per aquesta raó, i per consistència, s'ha utilitzat la informació disponible a l'EPF (pels anys 2012, 2013 i 2014[27]) per calcular els ingressos mitjans per llar i per treballador.

L'EPF inclou informació sobre la situació econòmica dels membres de la llar i sobre els ingressos per membre. A més, també inclou informació sobre els ingressos totals de la llar. Per fer el càlcul, s'ha utilitzat la informació sobre els membres a la qual s'ha afegit informació del nivell d'ingressos totals de la llar. Un cop es té tota la informació, s'ha restringit la mostra als membres adults que han rebut algun tipus d'ingrés en el mes anterior a l'enquesta.

La informació dels ingressos individuals té molts valors nuls i per tant, per a aquests valors, s'ha d'utilitzar la informació sobre ingressos de la llar per imputar un ingrés mitjà per persona. En les llars on hi ha només una persona treballant aquesta imputació consistirà en uns ingressos individuals que es correspondran als ingressos totals. Per calcular els ingressos mitjans s'ha utilitzat informació sobre els adults actius que estan

[27] Es va fer també any per any i els resultats són molt similars. S'ha preferit agrupar els tres anys per tenir més observacions i estimacions més precises.

treballant (i per tant no s'han inclòs els aturats i els jubilats). Per les llars amb més d'un adult actiu, s'ha calculat l'ingrés mitja per persona treballadora com el total d'ingressos de la llar dividit pel nombre de persones treballadores de la mateixa (que en la nostra tipologia de famílies poden ser dos o tres adults).

Els ingressos de tots el membres sumen la quantitat d'ingressos totals de la llar. En una llar poden conviure adults rebent ingressos que s'han utilitzat pel càlcul (treballadors) i altres que no s'han utilitzat (aturats, jubilats i altres inactius). Donada la possible existència membres adults a la llar que tinguin ingressos que no provenen del treball (per exemple pensions, rendes del capital o altres subsidis), per tal de poder dividir els ingressos totals entre els membres actius de la llar s'ha definit una situació laboral modal a nivell de llar. És a dir, s'han identificat les llars on tots els membres estan treballant. Un cop fet això, s'ha dividit l'ingrés total de la llar entre els membres que la composen per trobar un valor mitjà. En la gran majoria dels casos (més del 70%) quan existeixen dos o tres adults actius, tots estan en la mateixa situació i en la gran majoria (90% dels casos) estan tots treballant. Si es comparen els salaris mitjans que s'imputen amb aquest mètode i els salaris individuals pels que es té informació a nivell membre, els valors són molt similars i no són estadísticament diferents l'un de l'altre.

Finalment, per calcular el salari mitjà només s'utilitza informació per individus en llars on tots treballen a temps complet. Un cop seleccionada la mostra rellevant i imputats els valors mitjans per individu, s'han calculat els valors mitjans per cada combinació de tipus de llar i municipi. Aquesta informació s'utilitza per construir la Taula 27 i les Figures 5 i 6. En la mostra ponderada existeixen 3 milions d'adults actius per any, el 92% dels quals treballen.

### 3.2.2 Comparativa dels ingressos mitjans, el salari mínim i el salari de referencia

El salari de referència general per tota l'AMB segons les nostres dades és de 1.048,87€. Com s'ha explicat en les seccions anteriors, alguns dels béns i serveis de la cistella de necessitats bàsiques varien en funció del tipus de municipi on es trobi cada família i, per tant, el SDR varia per tipus de família i per tipus de municipi. Aquesta informació la presentem a la taula 27.

Contràriament al salari de referència, el salari mínim és fixat a nivell estatal i es el mateix per a tots els municipis arreu de l'Estat Espanyol. Per tant, el marge polític per a la modificació del salari mínim per part d'una entitat local és molt baix, però no és així pel cas del salari de referència. Actualment el salari mínim és de 648,60€. En conseqüència, la primera comparativa ens deixa una conclusió clara, el salari mínim, és a dir, el límit legal que tot treballador ha de rebre, està 400,27€ per sota del salari de referencia (aproximadament un 61,7% més baix), representant aquest últim la quantitat mínima d'ingressos mensuals que un adult hauria de tenir a l'Àrea Metropolitana de Barcelona per poder viure d'una manera digna.

Per tal de situar el salari de referència calculat en aquest estudi dins del marc de l'AMB, com hem explicat en la secció anterior utilitzem les dades d'ingressos mitjans i les comparem amb el salari de referencia de 1.048,87€ mensuals. La taula 27 resumeix els resultats i presenta les diferències entre els ingressos mitjans, els salari de referencia i el salari mínim interprofessional. Els ingressos mitjans provinents de salaris de les famílies representatives de l'AMB són de 1.513,3€ al mes, un 44% més elevats que el salari de referencia.

Les següents figures mostren la distribució d'aquestes tres variables (salari mínim, salari de referència i ingressos mitjans) per a les diferents tipologies de família de l'AMB (Figura 5) i per les diferents tipologies de municipi (Figura 6). La línia horitzontal presenta el salari mínim inter-professional (SMI), les barres grises els ingressos mitjans i les barres vermelles el salari de referència. En tots els casos els ingressos mitjans estan per sobre del SDR. La diferència més gran entre el SDR i els ingressos mitjans es troba a les parelles sense nens (661,67€) i les més petita per a una persona sola amb nens (11,91€). Però si comparem els ingressos amb el SMI (que no varia per tipus de municipi ni per tipus de família) aquestes conclusions canvien: ara la diferència més gran és per a les persones soles amb nens (1003,62€) i la més petita per a les llars de tres adults (671,23€). Pel que respecta a la distribució per tipus de municipi, com era d'esperar, la diferència més gran entre els ingressos i el SDR la trobem a la capital de província (555,34€), i la més petita als municipis més petits (371,66€).

**Figura 5. Relació entre el salari mínim, el salari de referència i els ingressos mitjans (per tipus de família)**

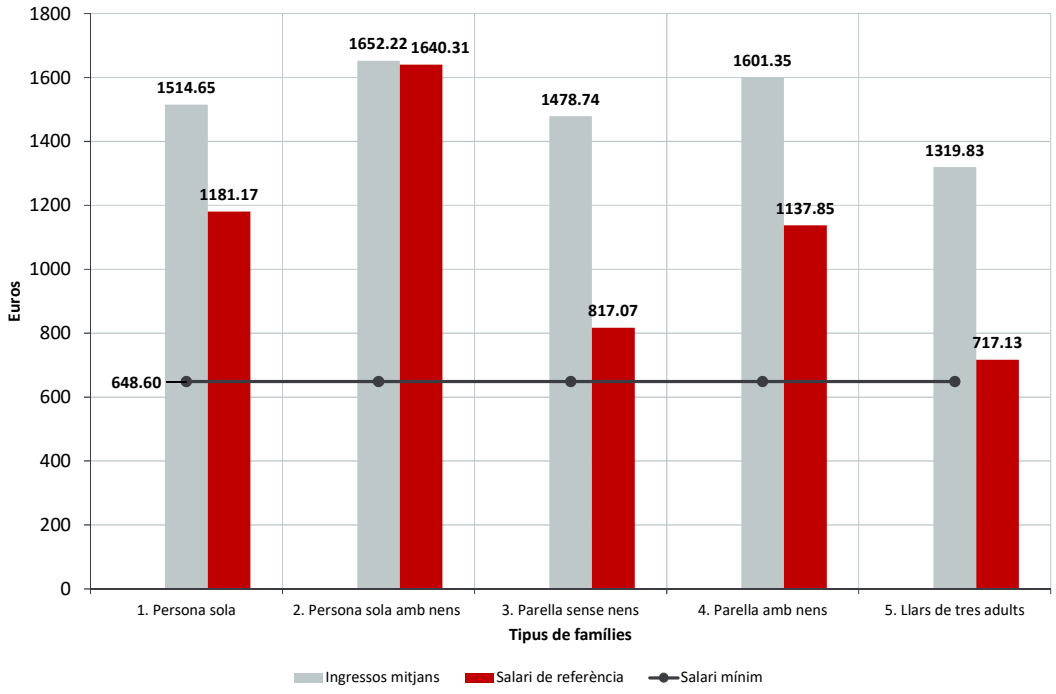


**Figura 6. Relació entre el salari mínim, el salari de referència i els ingressos mitjans (per tipus de municipi)**

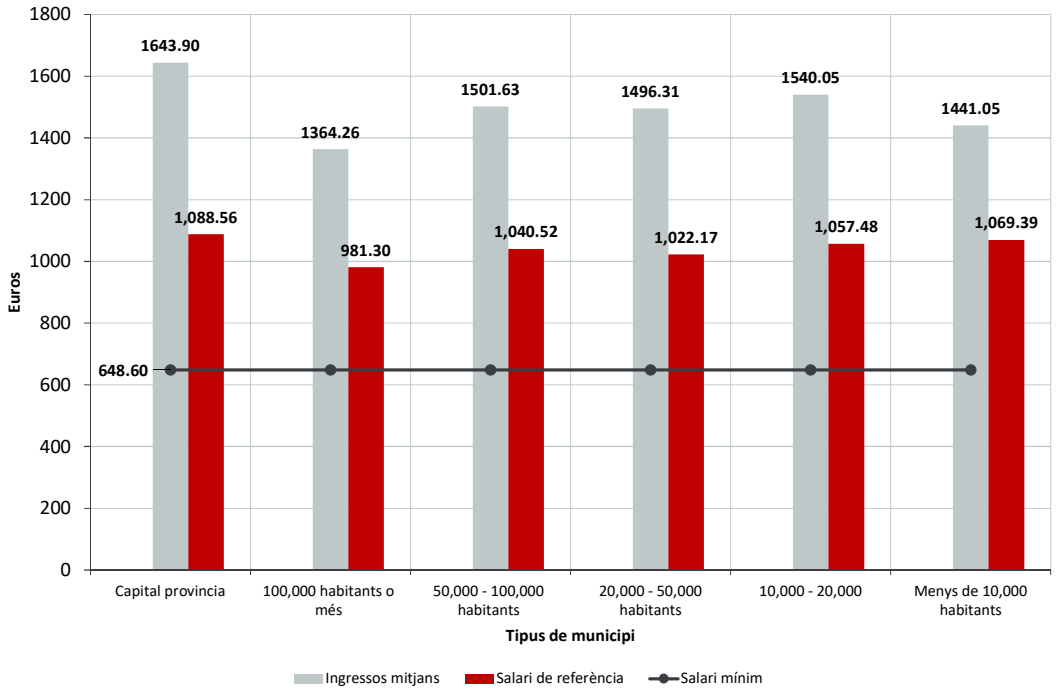

Aquestes disparitats són molt elevades i ens demostren que els SMI, al no tenir en compte les diferències locals en preus dels béns i serveis i les necessitats dels diferents tipus de famílies no són una eina apropiada per fixar els salaris que assegurin un nivell de vida digne per a una tipologia representativa de famílies en els diferents municipis de l'AMB.

Per intentar superar aquestes limitacions, com es discuteix al document de PWC (2015), a la ciutat de Barcelona existeixen una sèrie de convenis sectorials on es fixa un salari mínim per hora que asseguri una retribució mínima per activitat. Donat que és legalment possible assolir un acord per determinats sectors i determinades ocupacions dins de la ciutat de Barcelona, aquest document proposa que s'utilitzi un tipus de negociació similar per establir uns paràmetres salarials mínims que les empreses haurien de pagar a la ciutat de Barcelona, similar a l'experiència de les empreses que paguen el *"Living Wage"* a la ciutat de Londres. A la Figura 7 es compara el SDR per tipus de família amb aquests salaris mínims sectorials per a la ciutat de Barcelona.

**Figura 7. Relació entre el salari mínim, el salari de referència i alguns salaris mínims per sectors (marcats per convenis) a la ciutat de Barcelona**

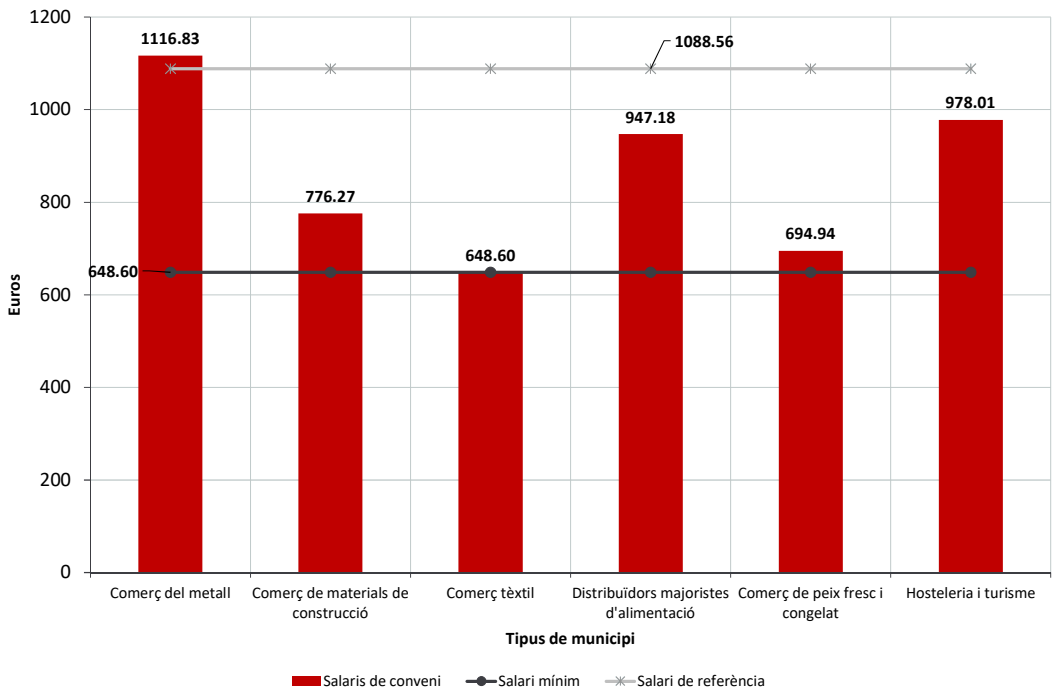


Aquesta figura representa la relació entre el SMI estatal, el SDR per la ciutat de Barcelona i els salaris mínims d'alguns sectors que tenen conveni amb la ciutat de Barcelona. Veiem que en tots els casos excepte en el comerç del metall, aquests salaris mínims de conveni

són superiors al SMI però, per resulten inferiors quan es comparen amb el SDR calculat pel present informe per a la ciutat de Barcelona. Això demostra que els convenis particulars són una mesura de les necessitats més adequada que el SMI però, tot i així, no cobririen les necessitats essencials que s'han definit en la cistella bàsica de consum en la metodologia emprada en aquest informe.

**Taula 27. Ingressos mitjans per treballador - per tipus de família i tipus de municipi - EPF 2012-14.**

| Tipus de municipi | Tipus de familia | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 1. Persona sola | 2. Persona sola amb nens | 3. Parella sense nens | 4. Parella amb nens | 5. Llars de tres adults | SDR per adult | Ingressos mitjans per treballador | Diferència ingressos - SDR | Diferència ingressos - SMI | Diferència SDR - SMI |
| 1. Capital de província | 1.251,15 | 1.674,53 | 846,55 | 1.174,83 | 731,14 | **1.088,56** | 1.643,90 | *555,34* | *995,30* | *439,96* |
| 2. Municipi no capital de 100.000 habitants o més | 1.102,38 | 1.502,97 | 765,44 | 1.070,13 | 662,79 | **981,30** | 1.364,26 | *382,96* | *715,66* | *332,70* |
| 3. Municipi no capital amb 50.000 o més i menys 100.000 habitants | 1.152,71 | 1.773,04 | 797,62 | 1.127,12 | 733,34 | **1.040,52** | 1.501,63 | *461,11* | *853,03* | *391,92* |
| 4. Municipi no capital amb 20.000 o més i menys de 50.000 habitants | 1.111,15 | 1.593,08 | 809,97 | 1.120,07 | 701,56 | **1.022,17** | 1.496,31 | *474,14* | *847,71* | *373,57* |
| 5. Municipi no capital amb 10.000 o més i menys de 20.000 habitants | 1.158,25 | 1.721,83 | 845,24 | 1.143,37 | 721,24 | **1.057,48** | 1.540,05 | *482,57* | *891,45* | *408,88* |
| 6. Municipi no capital amb menys de 10.000 habitants | 1.234,39 | 1.621,39 | 815,90 | 1.158,03 | 746,18 | **1.069,39** | 1.441,05 | *371,66* | *792,45* | *420,79* |
| SDR per adult | **1.181,17** | **1.640,31** | **817,07** | **1.137,85** | **717,13** | **1.048,87** | | | | |
| Ingressos mitjans per treballador | 1.514,65 | 1.652,22 | 1.478,74 | 1.601,35 | 1.319,83 | | | | | |
| Diferencia ingressos - SDR | *333,48* | *11,91* | *661,67* | *463,50* | *602,70* | | | | | |
| Diferencia ingressos- SMI | *866,05* | *1003,62* | *830,14* | *952,75* | *671,23* | | | | | |
| Diferencia SDR - SMI | *532,57* | *991,71* | *168,47* | *489,25* | *68,53* | | | | | |

# 4 CONCLUSIONS

Aquest estudi ha calculat, per primera vegada, el salari de referència de l'Àrea Metropolitana de Barcelona basat en la definició d'un pressupost de necessitats bàsiques per tal de poder tenir una vida digna dins de l'Àrea Metropolitana. A més, gràcies a la diversitat de les dades utilitzades, aquest document presenta el càlcul del salari de referència per a diferents tipologies de llar així com diversos tipus de municipis, i per Barcelona i la resta de l'àrea metropolitana. Amb la finalitat de fer l'estudi representatiu, s'ha utilitzat com a base la distribució de tipus de família en diferents municipis de la *Encuesta de Presupuestos Familiares*, adaptada per al cas de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. A més, dades exògenes de preus i quantitats, provinents d'altres fonts, s'han utilitzat per a calcular els preus i les quantitats objectius de béns dins d'una cistella de consum bàsica. En base a això, s'ha calculat **el salari de referència de l'Àrea Metropolitana de Barcelona amb un valor final de 1.048,87€.** És a dir, un adult tipus que resideix en aquest entorn necessita un mínim de 1.048,87€ mensuals per satisfer les seves necessitats bàsiques i viure dignament. A més, el **SDR també és calculat per diferents tipologies de llars** que es consideren rellevants per a entendre la composició de l'AMB. Els diferents tipus de llars són els següents: **persona sola, persona sola amb nens dependents, parella sense nens, parella amb nens dependents i llars de tres adults**, amb i sense nens. Els SDR d'aquests grups per separat són inclús més importants que l'agregat per tota l'AMB a l'hora d'entendre les diferents necessitats a nivell local i familiar. Els salaris d'aquests tipus de família són de **1.181,17 a 1.640,31 en el cas de persones soles i de 817,07 i 1.137,85 pels casos de parelles amb i sense nens respectivament, i 717,13 per a les llars de tres adults**.

Aquest document és un primer pas en la definició de nous indicadors de pobresa o renda mínima que poden ser utilitzats després en el càlcul de determinades prestacions monetàries per part del sector públic. En l'últim apartat del present informe, s'ha demostrat com, el SMI és una eina ineficient per guiar els requeriments salarials mínims que assegurin un nivell de vida digne a les famílies de l'AMB. Cal destacar, però, que aquest càlcul s'ha fet assumint una sèrie de premisses i amb les dades disponibles que, si bé són representatives per al càlcul realitzat en aquest estudi, no són extrapolables a situacions de llars particulars. En altres paraules, pot donar-se el cas de que determinades famílies tinguin necessitats que van més enllà de les necessitats bàsiques calculades en aquest document, per tant, cal interpretar els càlculs com a agregats per a diversos tipus genèrics de famílies, així com tipologies de municipis. Tot i això, el salari de referència pot representar una eina nova i important a tenir en compte des del sector públic a l'hora de promoure polítiques de benestar i justícia social.

# 5 BIBLIOGRAFIA


Adecco, 2015. *III Monitor Anual Adecco sobre Salarios*, Available at: http://www.adecco.es/_data/NotasPrensa/pdf/665.pdf.

Ajuntament de Barcelona, 2015. L'alcalde Trias destaca el consens entre sindicats i patronals per instaurar un salari mínim a Barcelona. *Servei de Premsa | El web de la ciutat de Barcelona*. Available at: http://premsa.bcn.cat/2015/04/10/lalcalde-trias-destaca-el-consens-entre-sindicats-i-patronals-per-instaurar-un-salari-minim-a-barcelona/ [Accessed December 15, 2015].

Ángel de Castro, M. & González Veiga, I., 2000. Índices de precios de consumo . Índices del coste de la vida . Fundamentos y aspectos metodológicos más destacados. *Estadistica Española*, 42, pp.59–82.

Ballesteros Doncel, E., 1997. Una estimación del coste de la vida en España, 1861-1936. *Revista de Historia Económica*, 2, pp.363–395. Available at: http://e-archivo.uc3m.es/handle/10016/2040.

Barcelona en Comú, 2015. Programa electoral municipales 2015. *Barcelona en Comú*, p.116. Available at: https://barcelonaencomu.cat/sites/default/files/programaencomun_cast.pdf.

Costa, À. et al., 2015. *Estimació de les paritats de poder adquisitiu per a les comunitats autònomes espanyoles*, Available at: http://economia.gencat.cat/web/.content/70_economia_catalana/arxius/colleccions/monografies/M_17_2015.pdf.

Deaton, A. & Muellbauer, J., 1980. An almost ideal demand system. *The American economic review*, 70(3), pp.312–326. Available at: http://www.jstor.org/stable/1805222.

EADA & Grupo ICSA, 2015. *Evolución salarial 2007-2014*, Available at: http://www.eada.edu/es/conoce-eada/actualidad/noticias-es/2015/01/evolucion-salarial-2007-2014-eada-icsa-grupo [Accessed December 14, 2015].

EAPN-España, 2015. *El Estado de la Pobreza, 4° informe. Seguimiento del indicador de riesgo de pobreza y exclusión social en España: 2009-2013*, Available at: http://www.eapn.es/ARCHIVO/documentos/recursos/1/1423562245_20150208_el_estado_de_la_pobreza._seguimiento_del_arope_2013_listo.pdf.

Figart, D.M., 2004. Introduction to living wages around the globe. In *Living Wage Movements: Global Perspectives*. London: Routledge, pp. 1–12.

Fundación 1° de Mayo, 2014. Pobreza y trabajadores pobres en España. *Informes*, 106, p.42. Available at: http://www.1mayo.ccoo.es/nova/files/1018/Informe106.pdf.

Fundación FOESSA, 2014. *VII Informe sobre exclusión y desarrollo social en España*, Available at: http://www.foessa2014.es/informe/uploaded/descargas/VII_INFORME.pdf.

Garcia Echegaray, J., 2015. Evolución de la distribución de los salarios (2007-2013): algunos datos. *Politikon*. Available at: http://politikon.es/2015/03/12/evolucion-de-la-distribucion-de-los-salarios-2007-2013-algunos-datos/# [Accessed December 14, 2015].

Greater London Authority, 2015. *A Fairer London: The 2013 Living Wage in London*, Available at: https://www.london.gov.uk/sites/default/files/living-wage-2015.pdf.

Herrero, C., Soler, Á. & Villar, A., 2013. Desarrollo y pobreza en españa y sus comunidades autónomas: el impacto de la crisis. *Papeles de Economía Española*, 138, pp.98–113.

INE, 2004. La pobreza y su medición: Presentación de diversos métodos de obtención de medidas de pobreza. *Instituto Nacional de Estadística*. Available at: http://www.ine.es/daco/daco42/sociales/pobreza.pdf [Accessed December 16, 2015].

INE, 2013. Encuesta de condiciones de vida - Resultados Provisionales. *Instituto Nacional de Estadística*. Available at: http://www.ine.es/jaxi/tabla.do [Accessed December 16, 2015].

Instituto Nacional de Estadística, 2015. *Encuesta de Condiciones de Vida (ECV-2014)*, Available at: http://www.ine.es/prensa/np908.pdf.

Iserte, L., 2014. Kelisto | San Sebastián, Madrid y Barcelona, las ciudades españolas más caras para vivir. *Kelisto.es*. Available at: https://www.kelisto.es/noticias/general/san-sebastian-madrid-y-barcelona-las-ciudades-espanolas-mas-caras-para-vivir-3290 [Accessed December 16, 2015].

Niedt, C. et al., 1999. *The Effects of the Living Wage in Baltimore*, Available at: http://epi.3cdn.net/63b7cb4cbcf2f33b2d_w9m6bnks7.pdf.

Pérez Domínguez, C.A. & Carrascal Arranz, U., 1998. ¿Es el I.P.C. un buen indice de precios? Elaboracion de un «verdadero indice del coste de la vida» para españa. *Anales de estudios económicos y empresariales*, 13, pp.317–331.

PWC, 2015. Nota técnica en interès de Barcelona Activa sobre l'oportunitat jurídica de proposar una retribució mínima en l'àmbit de la ciutat de Barcelona.

Rubiera Morollón, F., Lasarte Navamuel, E. & Fernández Vázquez, E., 2013. Efectos de los incrementos en el coste de vida sobre el mapa de la pobreza en españa. *Papeles de Economía Española*, 138, pp.114–128.

Ryan, J.A., 1906. *A Living Wage: Its Ethical and Economic Aspects*, New York: The Macmillan Company.

# 6 ANNEX

**Taula A.1. Classificació dels productes inclosos a la cistella bàsica d'alimentació i begudes**

| | |
|---|---|
| **Pa i Cereals** | **Arròs (kg)**<br>Basmati<br>Bomba<br>**Pa (kg)**<br>Barra<br>De Motllo<br>**Altres productes de fleca (kg)**<br>Galetes<br>Magdalenes<br>**Pastes alimentàries (kg)**<br>Pasta de sopa<br>Espaguetis<br>Pasta fresca |
| **Carn** | **Carn de boví fresca, refrigerada o congelada (kg)**<br>Filet de vedella<br>**Carn de porcí fresca, refrigerada o congelada (kg)**<br>Costella porc<br>Llom porc<br>**Carn d'oví i cabrum fresca, refrigerada o congelada (kg)**<br>Xai<br>**Carn d'aviram fresca, refrigerada o congelada (kg)**<br>Pollastre sencer<br>Gallina<br>Pavo<br>**Productes de xarcuteria i carn assecada, salada o fumada (kg)**<br>Pernil salat<br>Llonganissa<br>Pernil dolç<br>**Altres carns comestibles fresques, refrigerades o congelades (kg)**<br>Salsitxes<br>Hamburgueses<br>Carn picada |
| **Peix** | **Peix fresc o refrigerat (kg)**<br>Lluç<br>Bacallà<br>Salmó<br>Llenguado<br>**Peix congelat (kg)**<br>Lluç |

| | |
|---|---|
| | Bacallà |
| **Productes làctics** | **Llet sencera (L)** |
| | **Llet semidescremada i descremada (L)** |
| | **Iogurts i llets fermentades (kg)** |
| | **Formatge i mató (kg)** |
| | Manxego |
| | Formatge ratllat |
| **Ous** | **Ous (unitat)** |
| **Oli d'oliva i condiments** | **Mantega (kg)** |
| | **Oli d'oliva (L)** |
| | **Sal, especies I herbes (kg)** |
| | Sal |
| | Especies |
| **Fruites** | **Cítrics frescos o refrigerats (kg)** |
| | Taronges |
| | Mandarines |
| | Llimones |
| | **Plàtans frescos o refrigerats (kg)** |
| | **Pomes fresques o refrigerades (kg)** |
| | **Peres fresques o refrigerades (kg)** |
| | **Fruites amb os fresques o refrigerades (kg)** |
| | Raïm |
| | Caquis |
| | **Olives (kg)** |
| | **Altres tipus de fruites fresques o refrigerades (kg)** |
| | Meló |
| | Kiwis |
| | Pinya |
| **Hortalisses i tubercles** | **Fruita seca (kg)** |
| | Nous |
| | Pipes |
| | Ametlles |
| | Cacauets |
| | **Hortalisses de fulla o de tija i herbes culinàries (kg)** |
| | Enciam |
| | Escarola |
| | Endívia |
| | Espinacs |
| | Bledes |
| | Api |
| | **Cols fresques o refrigerades (kg)** |
| | Bròquil |
| | Coliflor |
| | **Hortalisses conreades pel seu fruit, fresques o refrigerades (kg)** |
| | Tomàquets |
| | Mongetes |
| | Pebrots |

| | |
|---|---|
| | Carbassó<br>Cogombre<br>Albergínia<br>**Hortalisses amb arrel o bulb i bolets, frescos o refrigerats (kg)**<br>All<br>Ceba<br>**Patates (kg)** |
| **Verdures i llegums** | **Llegums secs (kg)**<br>Mongetes<br>Llenties<br>Cigrons<br>**Verdures congelades (kg)**<br>Pèsols<br>Menestra<br>Ensaladilla Russa |
| **Sucre, confitures, mel i xocolata** | **Sucre (kg)**<br>**Confitura, melmelada i mel (kg)**<br>Melmelada<br>Mel<br>**Xocolata en barra o en rajola (kg)**<br>Extrafina<br>Normal<br>Gelats (kg) |
| **Cafè, te i cacau** | **Cafè (kg)**<br>**Te i infusions (kg)**<br>**Cacau (kg)** |
| **Aigües minerals i sucs** | **Aigües minerals (L)**<br>**Sucs de fruites (L)** |
| **Vins i cerveses** | **Vins (L)**<br>Vi alta gama<br>Vi baixa gama<br>**Cervesa (L)** |

DALEPH

www.daleph.com